

**POROČILO O DELOVANJU PROGRAMA SVIT
V ZDRAVSTVENI REGIJI CELJE V OBDOBJU OD 2010 DO 2019**

September, 2020

Poročilo o delovanju Programa Svit v zdravstveni regiji Celje v obdobju od 2010 do 2019

Pripravili:

Območna enota Celje NIJZ -

Anja Strmšek, dr. med.,
Primož Osek, dipl. zdravstvenik s spec. znanji,
Tatjana Škornik Tovornik, dipl. sanit. inženirka,
prim. Nuša Konec Juričič, dr. med., spec. javnega zdravja,
Lucija Beškovnik, dr. med., spec. javnega zdravja,
Ksenija Lekić, univ. dipl. nov.

September 2020

Poslano po elektronski pošti:

Zdravstveni domovi v zdravstveni regiji Celje:

Direktorji
Strokovni vodje
Vodje CKZ in ZVC
Svit koordinatorji
Svit kontaktne točke

Kolonoskopski centri v zdravstveni regiji Celje:

Splošna bolnišnica Celje
Bolnišnica Topolšica
Splošna bolnišnica Brežice
Zdravilišče Rogaška Slatina
Abakus – Medico d.o.o., diagnostični center Rogaška
Endomed, specialistični diagnostični center d.o.o.

Svitovi ambasadorji v zdravstveni regiji Celje

Podporniki Programa Svit v zdravstveni regiji Celje

Občine v zdravstveni regiji Celje:

Župani
Oddelki za družbene dejavnosti

Kazalo vsebine

1	Uvod	4
2	O Programu Svit.....	5
3	Rezultati Programa Svit v zdravstveni regiji Celje	6
3.1	Odzivnost v zdravstveni regiji Celje ter posameznih občinah regije	6
3.2	Novoodkriti primeri raka in napredovalega adenoma v zdravstveni regiji Celje v okviru Programa Svit	31
4	Promocijske aktivnosti v podporo udeležbi v Programu Svit	32
5	Obolevnost za rakom debelega črevesa in danke po občinah zdravstvene regije Celje	36
6	Zaključek in pogled naprej.....	55
7	Viri	56

1 Uvod

V pričujočem poročilu predstavljamo delovanje državnega programa presejanja in zgodnjega odkrivanja raka debelega črevesa in danke - Programa Svit v obdobju od 2010 do 2019 na območju zdravstvene regije Celje in posameznih občin znotraj regije.

V prvem delu prikazujemo odzivnost vabljene populacije v Program Svit, uspešnost presejalnega programa skozi število novoodkritih rakavih in predrakavih sprememb pri kolonoskopijah ter promocijske aktivnosti in prizadevanja za povečevanje udeležbe ciljne populacije v Programu Svit.

Učinkovitost programa spremljamo z dolgoročnimi kazalniki bremena bolezni. Tako v drugem delu poročila prikazujemo gibanje pojavnosti (incidence) raka debelega črevesa in danke v obdobju od 2010 do 2016 na nacionalnem in regionalnem nivoju ter po posameznih občinah znotraj zdravstvene regije Celje.

2 O Programu Svit

Program Svit je državni presejalni program za zgodnje odkrivanje predrakavih in rakavih sprememb na debelem črevesu in danki, ki deluje na nacionalni ravni od leta 2009.

Rak debelega črevesa in danke je bil v Sloveniji dolgo na drugem mestu med vsemi novo odkritimi raki kot tudi med vsemi smrtmi zaradi raka. Leta 2007 je bilo v Register raka prijavljenih 1420 rakov na debelem črevesu in danki, istega leta je za to vrsto raka umrlo 777 oseb. Pogostejši je bil pri moških, ki tudi danes zbolevajo za tretjino pogosteje kot ženske. Rak debelega črevesa in danke je bil zaradi velike pojavnosti in prevladujočega odkrivanja v napredovali obliki ter visoke umrljivosti velik javnozdravstveni problem, ki je zahteval dobro organizirano in sistemsko ukrepanje (1). Kot ustrezna sistemska rešitev se je pokazala uvedba državnega programa presejanja ciljne populacije na predrakave in rakave spremembe debelega črevesa in danke.

V presejalnih programih s specifičnimi metodami presegamo na videz zdravo populacijo z namenom, da bi še pred pojavom znakov bolezni odkrili spremembe, ki lahko napredujejo v obolenje ali rakavo obolenje v čim bolj zgodnji fazi, ko so možnosti ozdravitve večje.

Glavna cilja Programa Svit sta usmerjena v zmanjšanje obolevnosti in umrljivosti zaradi raka na debelem črevesu in danki. Ciljna skupina presejalnega programa so moški in ženske med 50. in 74. letom starosti, ki so v program vabljeni vsaki dve leti. Pogoj za doseganje ciljev je visoka odzivnost v Program Svit, zato je pomembno, da se vanj aktivno vključi vsaj 70 odstotkov vabljenih.

Osnovna metoda presejanja v Programu Svit je pregled blata na prikrito krvavitev, ki mu v primeru, da je rezultat pozitiven, sledi kolonoskopija. Posamezniki iz ciljne populacije so v Program Svit vabljeni po pošti. Ob vrnitvi podpisane Izjave o prostovoljnem sodelovanju na dom prejmejo komplet za odvzem vzorcev blata, ki ga po opravljenem odvzemu v priloženi kuverti oddajo na pošti. Ob negativnem izvidu so v program ponovno vabljeni čez dve leti od poslanega vabila v prejšnjem presejalnem krogu. V kolikor je izvid blata na kri pozitiven, so napoteni na kolonoskopijo. Kolonoskopija je najzanesljivejša diagnostično-terapevtska metoda, s katero lahko odkrijemo in v določenih primerih tudi zdravimo bolezenske spremembe na debelem črevesu in danki, ki so vzrok krvavitve.

Nosilec državnega Programa Svit je od leta 2009 Nacionalni inštitut za javno zdravje (NIJZ). V izvajanje programa so poleg centralne enote Programa Svit na NIJZ vključeni številni zdravstveni delavci, in sicer kolonoskopisti, patologi, izbrani osebni zdravniki in člani njihovih timov, patronažne medicinske sestre ter zdravstveni delavci v Svitovi kontaktni točki in koordinatorji programa v vseh zdravstvenih domovih. Za promocijo programa so poleg omenjenih ključni tudi strokovnjaki vseh območnih enot NIJZ, ki v promocijo programa vključujejo različne deležnike ter ambasadorje in podpornike iz lokalnih in regijskih okolij.

V zdravstveni regiji Celje je v izvajanje Programa Svit vključenih 11 zdravstvenih domov, vključno z zdravstvenimi postajami. To so Zdravstveni dom Brežice, Zdravstveni dom Celje, Zdravstveni dom Laško, Zdravstveni dom Radeče, Zdravstveni dom Sevnica, Zdravstveni dom Slovenske Konjice, Zdravstveni dom Šentjur, Zdravstveni dom Šmarje pri Jelšah, Zgornjesavinjski zdravstveni dom Nazarje, Zdravstveni dom Velenje in Zdravstveni dom Adolfa Drolca Žalec. Kolonoskopije v okviru Programa Svit v regiji izvaja 6 kolonoskopskih centrov. Ti so v Splošni bolnišnici Brežice, v Splošni bolnišnici Celje, Bolnišnici Topolšica, Zdravilišču Rogaška Slatina in pri dveh zasebnih izvajalcih, Abakus – Medico d.o.o., diagnostični center Rogaška in Endomed, specialistični diagnostični center d.o.o. Celje.

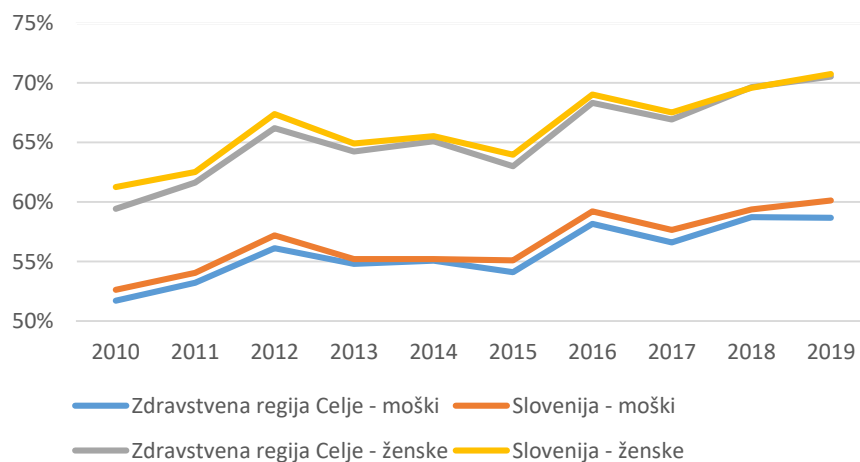
3 Rezultati Programa Svit v zdravstveni regiji Celje

Vir prikazanih podatkov so vsakoletna poročila o delovanju Programa Svit, ki jih pripravlja Nacionalni inštitut za javno zdravje, Center za zgodnje odkrivanje raka.

3.1 Odzivnost v zdravstveni regiji Celje ter posameznih občin regije

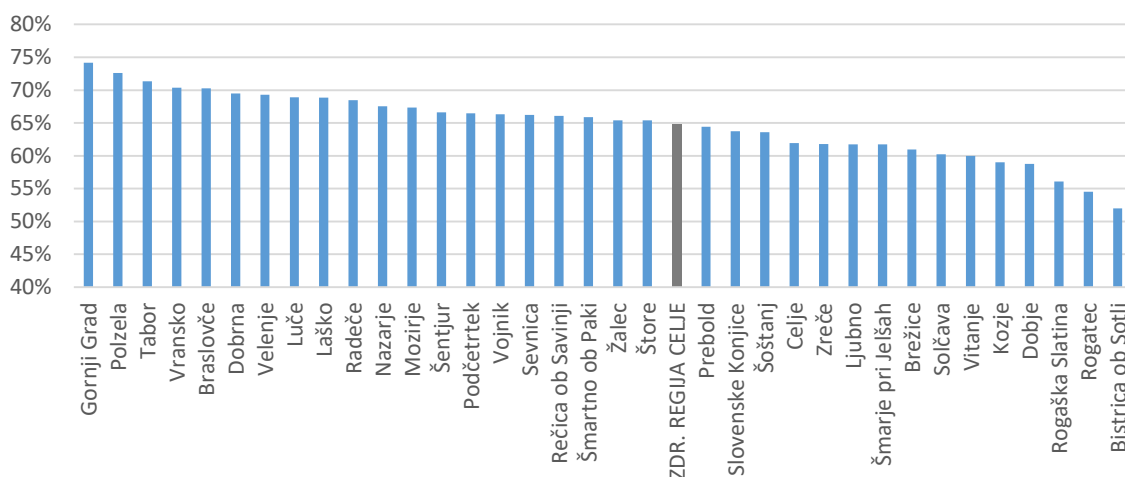
Odzivnost v Program Svit je delež oseb, ki so se odzvale v program oziroma so vrnilo podpisano izjavo o sodelovanju, glede na število oseb iz povabljenе populacije, ki jim je bilo vabilo vročeno (2). Na odzivnost ciljne populacije vplivajo demografske značilnosti (starost, izobrazba, verska pripadnost), motiviranost in izkušnje, različne oviranosti in invalidnosti posameznika, prizadevnost zdravstvenih delavcev, predvsem izbranega osebnega zdravnika in njegovega tima, podpora medijev, nevladnih organizacij ter lokalnih odločevalcev. Je torej rezultat povezovanja in sodelovanja različnih akterjev v regiji in lokalni skupnosti.

Zdravstvena regija Celje obsega 35 občin in ima približno 300.000 prebivalcev. Odzivnost regije je v povprečju desetih let pri obeh spolih za manj kot 1 % nižja v primerjavi s slovenskim povprečjem, le v letu 2018 je bila povprečna odzivnost pri ženskah nekoliko presežena. V letu 2019 se je odzivnost pri ženskah s 70,53 % močno približala slovenskemu povprečju, pri moških, ki so se programa udeležili v 58,69 %, pa je bil negativni odmik največji izmed vseh desetih let. Pri obeh spolih ugotavljamo ugoden trend. Odzivnost je pri ženskah v letu 2019 v primerjavi z letom 2010 porasla za dobrih 11 %, pri moških pa za približno 7 %.

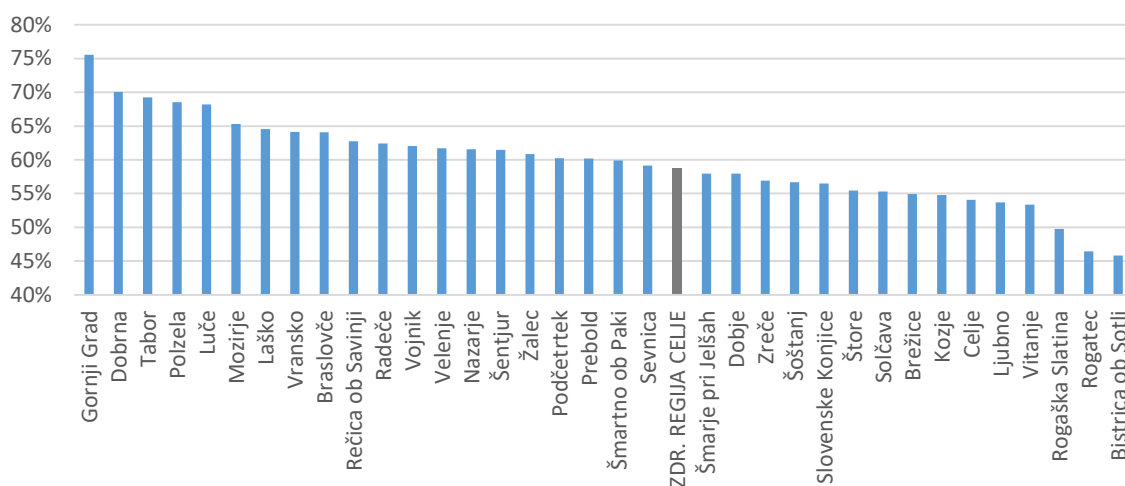

Slika 1: Odzivnost v zdravstveni regiji Celje v primerjavi s slovenskim povprečjem v obdobju od 2010 do 2019, po spolu

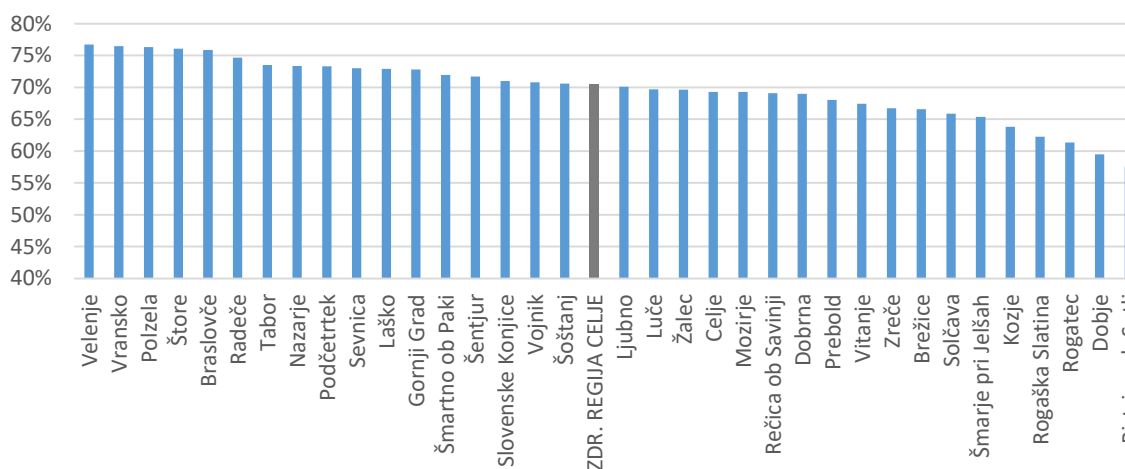
Petim izmed 35 občin znotraj regije – Gornji Grad, Polzela, Tabor, Vransko in Braslovče – je v letu 2019 uspelo preseči prag 70 % odzivnosti. Najvišjo odzivnost v regiji je imela Občina Gornji Grad, najnižjo pa Občina Bistrica ob Sotli. Ženske so se v letu 2019, gledano skozi regionalno povprečje, za 10 % pogostejše odzvale v program, najvišjo razliko med spoloma smo zabeležili v Občini Štore, kjer se je na vabilo odzvalo okoli 21 % več žensk kot moških. Odzivnost žensk, vabljenih v program, je bila sicer najvišja v Velenju, odzivnost moških pa v Gornjem Gradu.

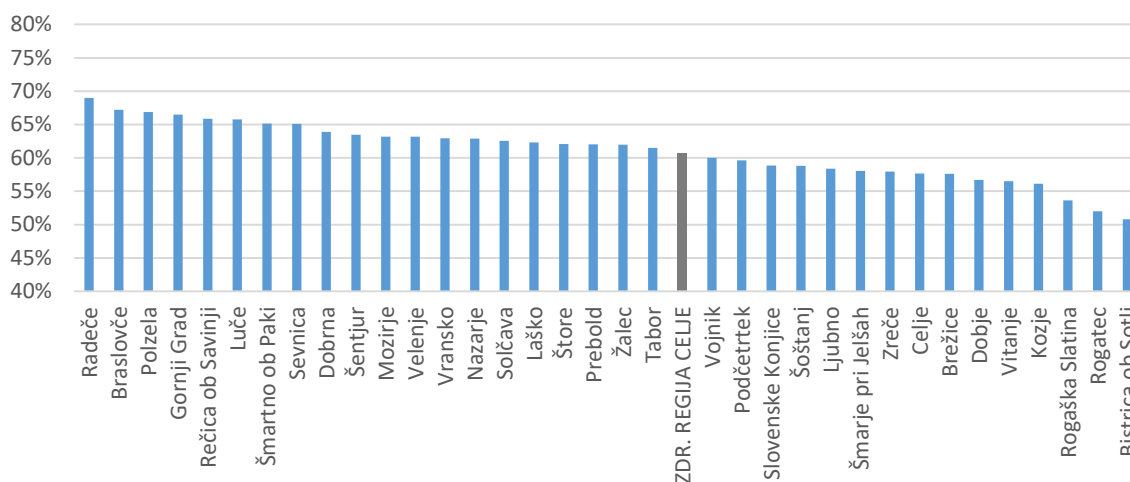
Slika 2: Odzivnost v Program Svit po občinah zdravstvene regije Celje, 2019, skupaj

Slika 3: Odzivnost v Program Svit po občinah zdravstvene regije Celje, 2019, moški

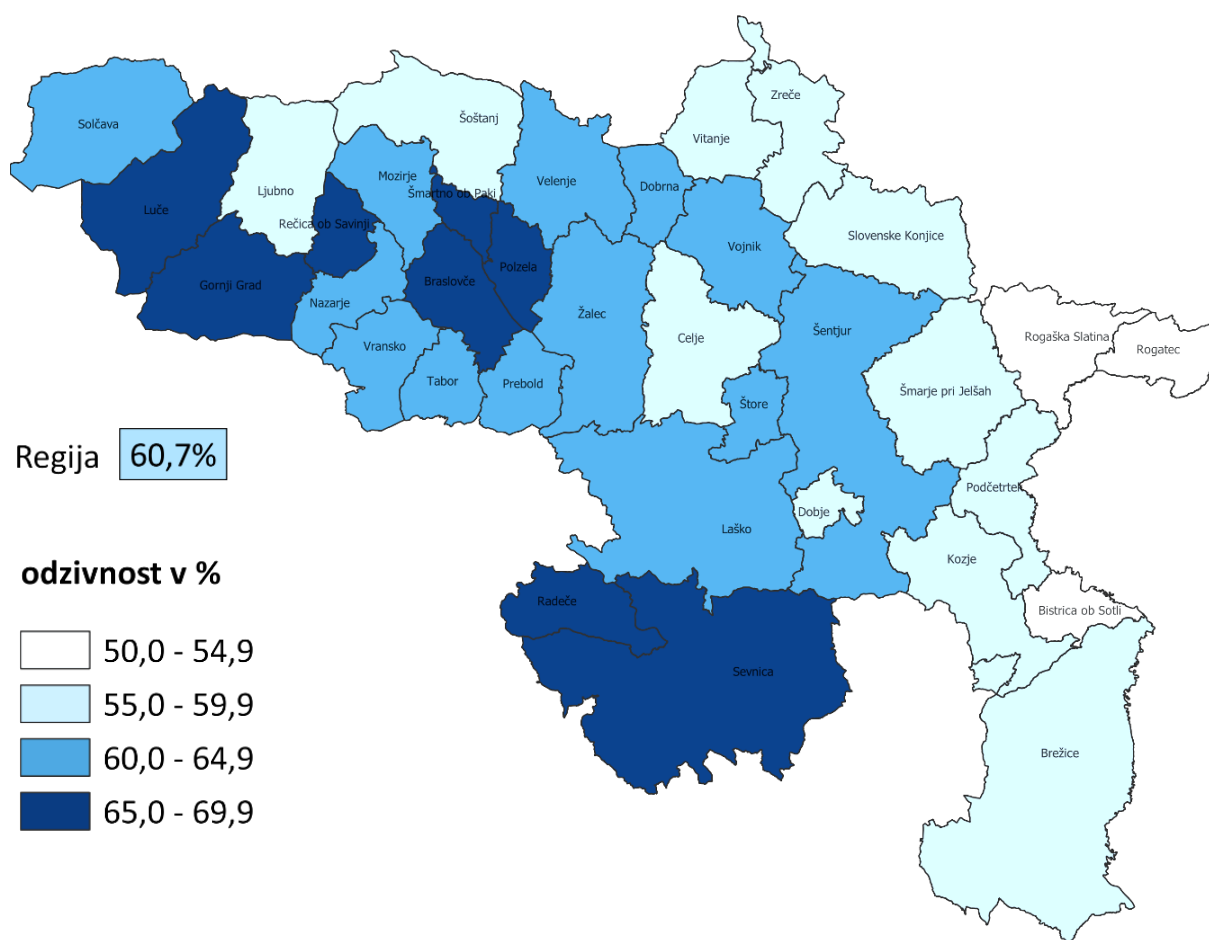

Slika 4: Odzivnost v Program Svit po občinah zdravstvene regije Celje, 2019, ženske

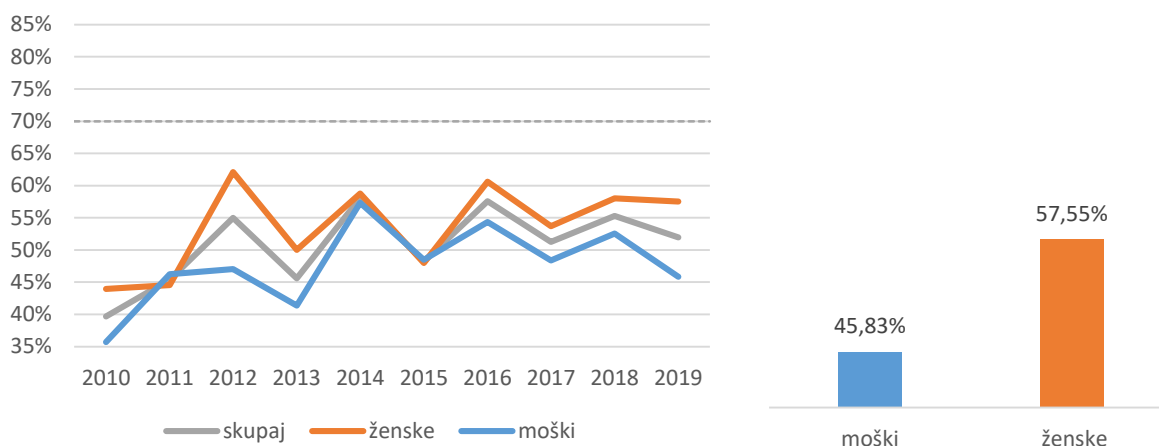
Slika 5: Povprečna odzivnost v Program Svit v obdobju od 2010 do 2019 po občinah zdravstvene regije Celje

Najvišjo odzivnost so v povprečju desetih let dosegli v Občini Radeče, najnižja povprečna odzivnost pa je bila v tem obdobju v Občini Bistrica ob Sotli.

Slika 6: Povprečna odzivnost v Program Svit v obdobju od 2010 do 2019 po občinah zdravstvene regije Celje

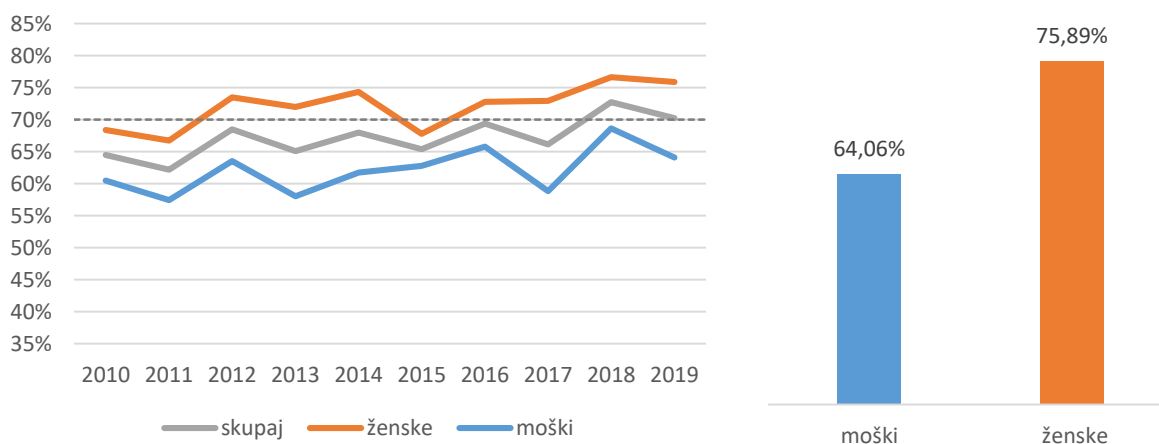
OBČINA BISTRICA OB SOTLI

Slika 7: Odzivnost v Program Svit v Občini Bistrica ob Sotli skupaj in po spolu v obdobju od 2010 do 2019 ter odzivnost po spolu v letu 2019

V Občini Bistrica ob Sotli je prisoten precej nestabilen trend odzivnosti vabljenih v Program Svit. Gledano skozi povprečje desetih let je odzivnost v Občini Bistrica ob Sotli najnižja v zdravstveni regiji Celje. V letu 2019 je bila odzivnost 51,98 %, kar je najnižji odstotek odzivnosti v zdravstveni regiji Celje v tem letu. V primerjavi z letom 2010 zaznavamo porast za nekaj več kot 12 %. Najvišjo odzivnost smo zabeležili v letu 2014, in sicer 58,06 %. V zadnjih štirih prikazanih letih se povečuje nesorazmerje v odzivnosti med spoloma, v letu 2019 se je na vabilo odzvalo slabih 12 % več žensk kot moških.

OBČINA BRASLOVČE

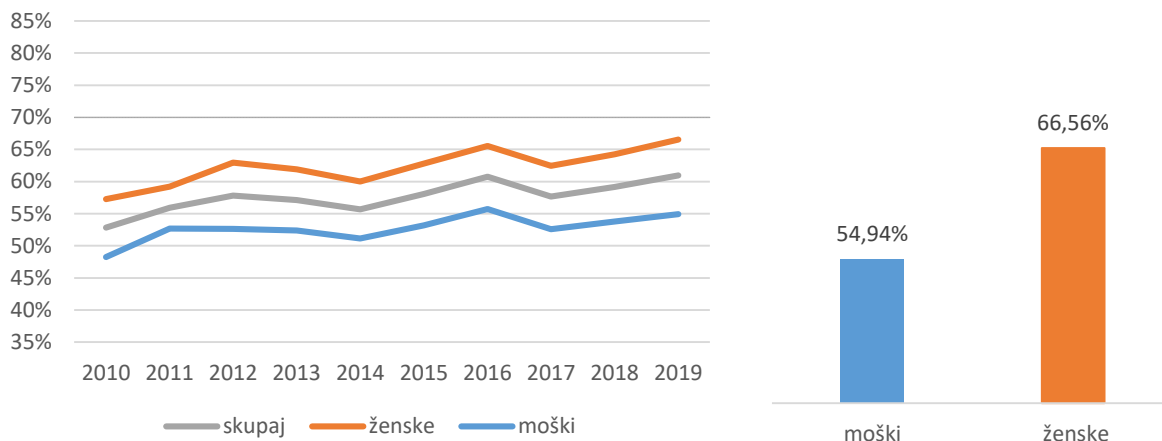

Slika 8: Odzivnost v Program Svit v Občini Braslovče skupaj in po spolu v obdobju od 2010 do 2019 ter odzivnost po spolu v letu 2019

Občina Braslovče ima v povprečju desetih let eno najvišjih odzivnosti v Program Svit znotraj zdravstvene regije Celje. Skozi celotno obdobje odzivnost v občini nikoli ni padla pod 62 %. Najvišjo odzivnost smo zabeležili v letu 2018, in sicer 72,75 %. V letu 2019 smo zaznali manjši upad odzivnosti, vendar je bila ta še zmeraj v zelenem območju (70,25 %). V primerjavi z letom 2010 se je odzivnost povečala za okoli 6 %. Razmerje med odzivnostjo moških in žensk se spreminja, v letu 2019 je bilo

odzivnih slabih 12 % več žensk kot moških. Pri ženskah je bil vsa leta, razen v letih 2010, 2011 in 2015, presežen prag 70 % odzivnosti.

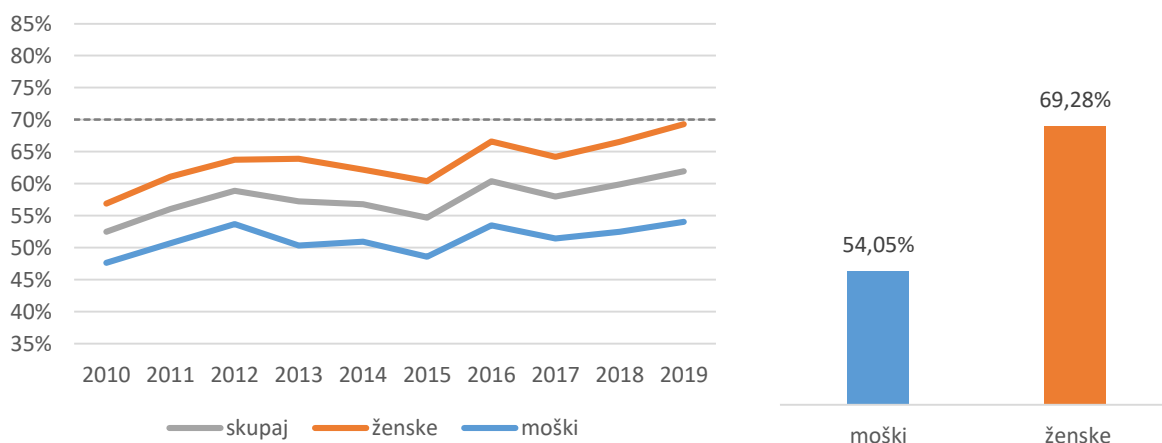
OBČINA BREŽICE

Slika 9: Odzivnost v Program Svit v Občini Brežice skupaj in po spolu v obdobju od 2010 do 2019 ter odzivnost po spolu v letu 2019

V Občini Brežice ugotavljamo naraščajoči trend odzivnosti vabljenih v Program Svit, ki je skozi vsa leta pod povprečjem zdravstvene regije Celje. Odzivnost vabljenih populacije je le dvakrat presegala 60%, in sicer leta 2016 (60,78 %) in leta 2019 (60,98 %) - kar je najvišja odzivnost v občini do sedaj. V letu 2019 se je odzivnost glede na leto 2010 povečala za približno 8 %. Konstantno ostaja tudi razmerje med odzivnostjo moških in žensk. V letu 2019 se je na vabilo odzvalo skoraj 12 % več žensk kot moških.

MESTNA OBČINA CELJE

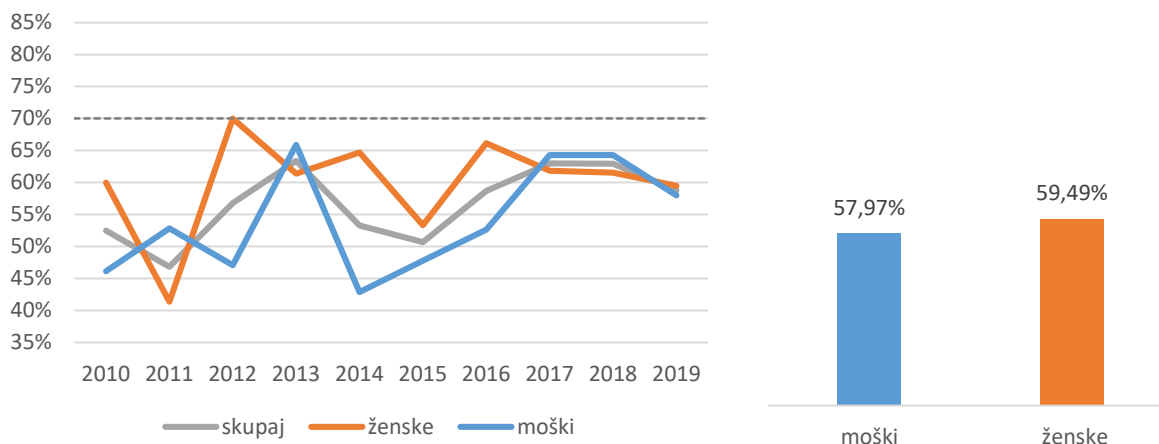

Slika 10: Odzivnost v Program Svit v Mestni občini Celje skupaj in po spolu v obdobju od 2010 do 2019 ter odzivnost po spolu v letu 2019

V Mestni občini Celje je odzivnost v Program Svit skozi celotno prikazano obdobje pod povprečjem zdravstvene regije Celje. V letu 2019 se je na vabilo odzvalo 61,93 % ciljne populacije, kar je do sedaj najvišji odstotek odzivnosti v občini in za 9 % več kot v letu 2010. Razmerje med odzivnostjo moških in

žensk se skozi celotno obdobje ni izrazito spreminjalo. V letu 2019 so bile ženske za skoraj 15 % bolj odzivne kot moški - gre za eno izmed največjih razlik v odzivnosti med spoloma znotraj regije v tem letu.

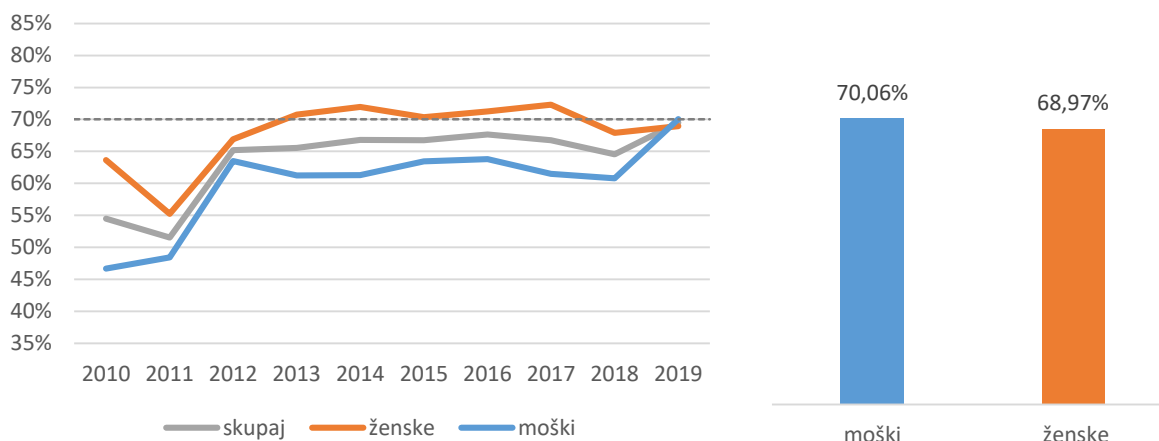
OBČINA DOBJE

Slika 11: Odzivnost v Program Svit v Občini Dobje skupaj in po spolu v obdobju od 2010 do 2019 ter odzivnost po spolu v letu 2019

Občina Dobje ima v opazovanem obdobju eno izmed nižjih povprečnih odzivnosti znotraj zdravstvene regije Celje. V trendu odzivnosti ugotavljamo močna nihanja, najnižjo odzivnost smo zabeležili leta 2011 (46,85 %), najvišjo pa leta 2013 (63,37 %). V letu 2019 je bila odzivnost 58,78 %, v primerjavi z letom 2010 zaznavamo porast za okoli 6 %. Nesorazmerje v odzivnosti moških in žensk se skozi opazovano obdobje zmanjšuje. Leta 2017 in 2018 so bili moški za nekaj odstotkov bolj odzivni kot ženske, v zadnjem prikazanem letu pa so bile zopet ženske tiste, ki so se na vabilo, sicer minimalno razliko (2 %), odzvale v višjem odstotku. V letu 2012 je bila pri ženskah dosežena visoka odzivnost (70%).

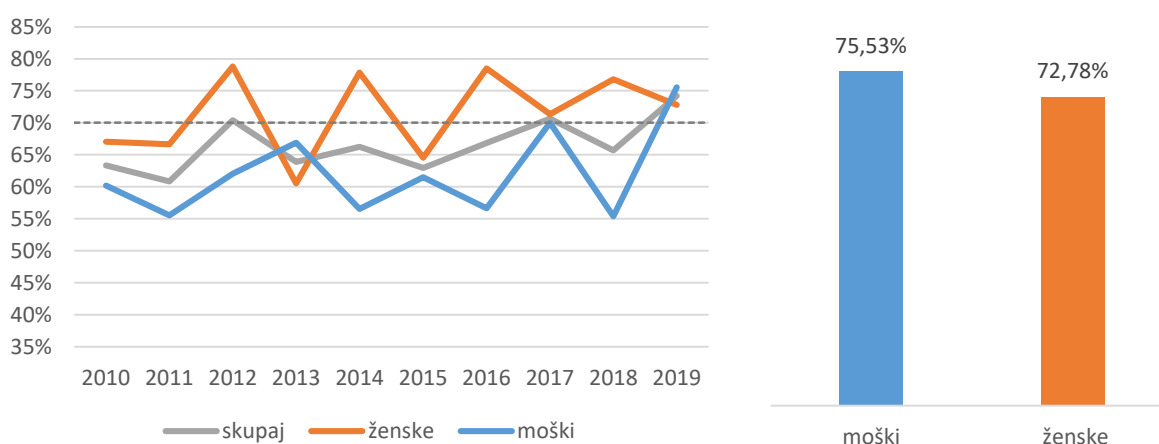
OBČINA DOBRNA

Slika 12: Odzivnost v Program Svit v Občini Dobrna skupaj in po spolu v obdobju od 2010 do 2019 ter odzivnost po spolu v letu 2019

V Občini Dobrna je povprečna odzivnost znotraj desetletnega obdobja med višjimi v zdravstveni regiji Celje. Od leta 2012 odzivnost v Program Svit ni padla pod 64 % in je bila v letu 2015 najvišja na območju regije. Odzivnost se je v letu 2019 še povečala na 69,50 %, kar je najvišji odstotek odzivnosti v občini do sedaj in je le nekoliko pod pragom želene odzivnosti programa. V letu 2019 v primerjavi z začetkom spremljanja zaznavamo 15 % porast odzivnosti in tako Občino Dobrna uvrščamo med tri občine z najvišjim porastom znotraj regije. Do leta 2018 so se ženske pogosteje vključevale v program, v letu 2019 pa je bila odzivnost pri moških za 1 % višja. V obdobju od 2013 do 2017 je bila pri ženskah dosežena več kot 70 % odzivnost.

OBČINA GORNJI GRAD

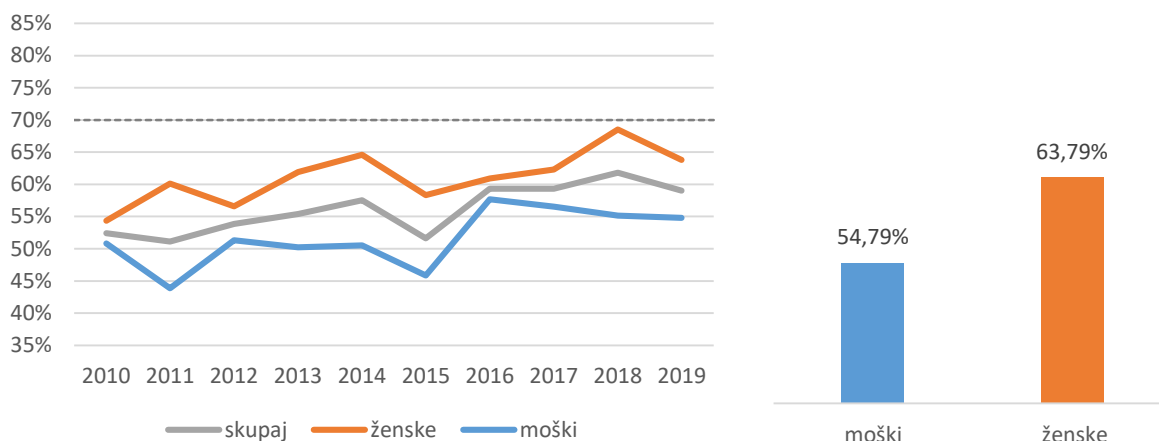

Slika 13: Odzivnost v Program Svit v Občini Gornji Grad skupaj in po spolu v obdobju od 2010 do 2019 ter odzivnost po spolu v letu 2019

Občina Gornji Grad ima v povprečju desetih let eno najvišjih odzivnosti v Program Svit na območju zdravstvene regije Celje. Leta 2017 (70,66 %) in 2019 (74,18 %) je bila občina z najvišjo odzivnostjo v regiji, odzivnost pa nikoli ni padla pod 60 %. Prag 70 % odzivnosti je bil skupno po obeh spolih poleg že omenjenih let presežen tudi v letu 2012. V primerjavi z letom 2010 je odzivnost v letu 2019 porasla za

skoraj 11 %. Razmerje med odzivnostjo moških in žensk se močno spreminja, ženske so se sicer večino let v višjem odstotku odzivale na vabila, razen v letih 2013 in 2019. V zadnjem prikazanem letu so bili moški za skoraj 3 % odzivnejši.

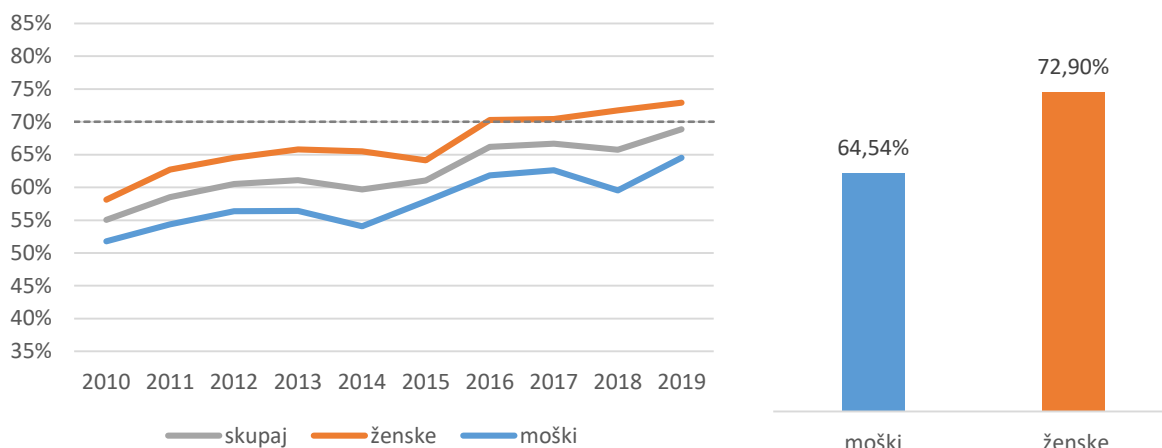
OBČINA KOZJE

Slika 14: Odzivnost v Program Svit v Občini Kozje skupaj in po spolu v obdobju od 2010 do 2019 ter odzivnost po spolu v letu 2019

Občina Kozje ima v povprečju opazovanega obdobja eno najnižjih odzivnosti med občinami zdravstvene regije Celje. V letu 2019 se je na vabilo odzvalo 59,03 % ciljne populacije, v primerjavi z letom 2010 zaznavamo 7 % porast odzivnosti. Razmerje med odzivnostjo moških in žensk se skozi leta spreminja, v letu 2019 je bilo odzivnih 9 % več žensk kot moških. Najvišjo odzivnost smo zabeležili v letu 2018 (61,83 %), ko je bila odzivnost pri ženskah le nekoliko pod pragom želene odzivnosti programa.

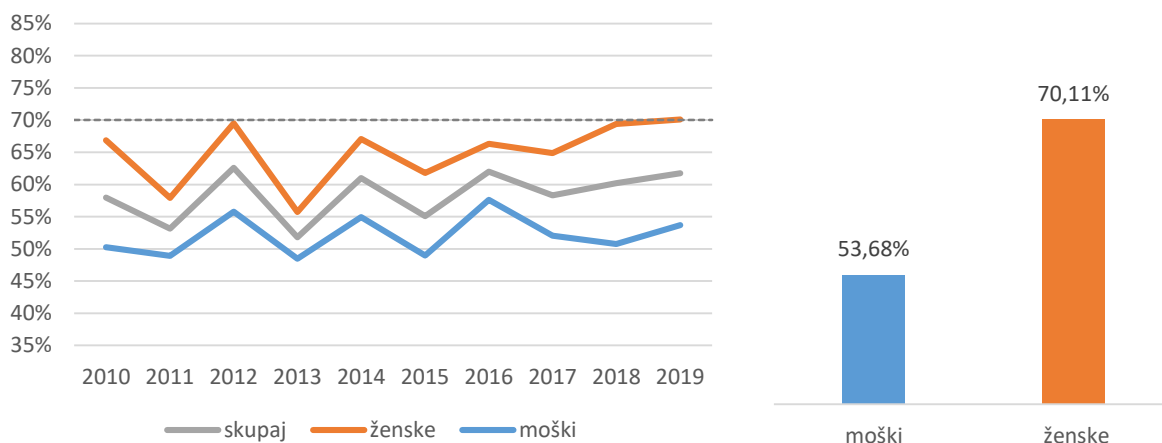
OBČINA LAŠKO

Slika 15: Odzivnost v Program Svit v Občini Laško skupaj in po spolu obdobju od 2010 do 2019 ter odzivnost po spolu v letu 2019

Občina Laško je imela večji del desetletnega obdobja nadpovprečno odzivnost v Program Svit. V letu 2019 se je odzivnost še povečala na 68,88 %, kar je tudi najvišji odstotek odzivnosti v občini do sedaj. Kaže se ugoden trend rasti odzivnosti znotraj prikazanega obdobja. V letu 2019 ugotavljamo približno 14 % višjo odzivnost kot v letu 2010. Ženske se pogosteje odzivajo v program, razmerje med spoloma pa ostaja skozi leta približno enako. V letu 2019 se je na vabilo odzvalo dobrih 8 % več žensk kot moških. Odzivnost pri ženskah od leta 2016 presega 70 %.

OBČINA LJUBNO

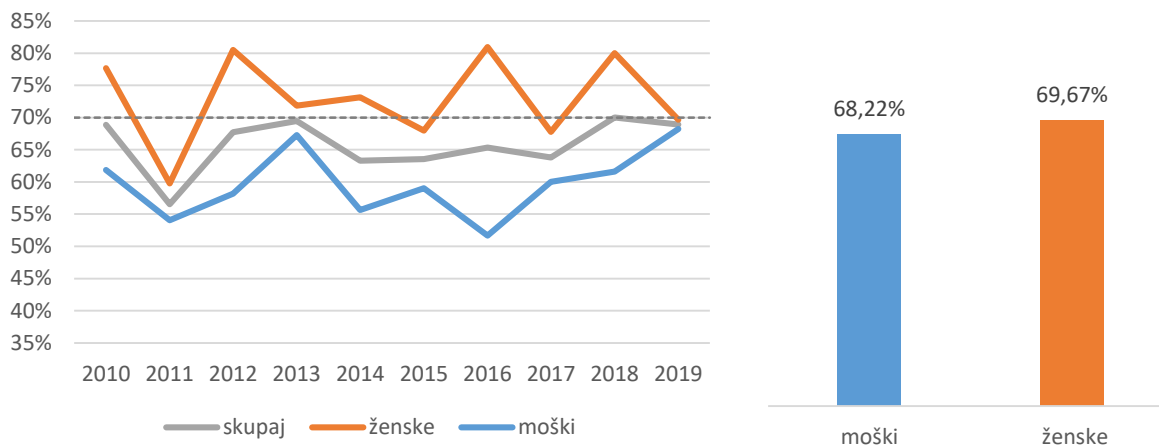

Slika 16: Odzivnost v Program Svit v Občini Ljubno skupaj in po spolu v obdobju od 2010 do 2019 ter odzivnost po spolu v letu 2019

V Občini Ljubno zadnja tri prikazana leta beležimo naraščajoči trend odzivnosti vabljenih v Program Svit, prejšnja leta je bil trend precej spremenljiv. Glede na desetletno povprečje ima Občina Ljubno eno izmed nižjih odzivnosti v zdravstveni regiji Celje. V letu 2019 se je v program odzvalo 61,76 % vabljenih populacije, za slabe 4 % več kot v letu 2010. Najvišja odzivnost je bila dosežena v letu 2012, in sicer 62,57 %. Skozi vsa leta so ženske bolj odzivne kot moški, nesorazmerje v odzivnosti med spoloma se proti koncu prikazanega obdobja povečuje. V letu 2019, ko je bil pri ženskah presežen prag 70 %

odzivnosti, je bila razlika v odzivnosti med spoloma okoli 16 %. Gre za drugo najvišjo razliko v odzivnosti moških in žensk znotraj regije v tem letu.

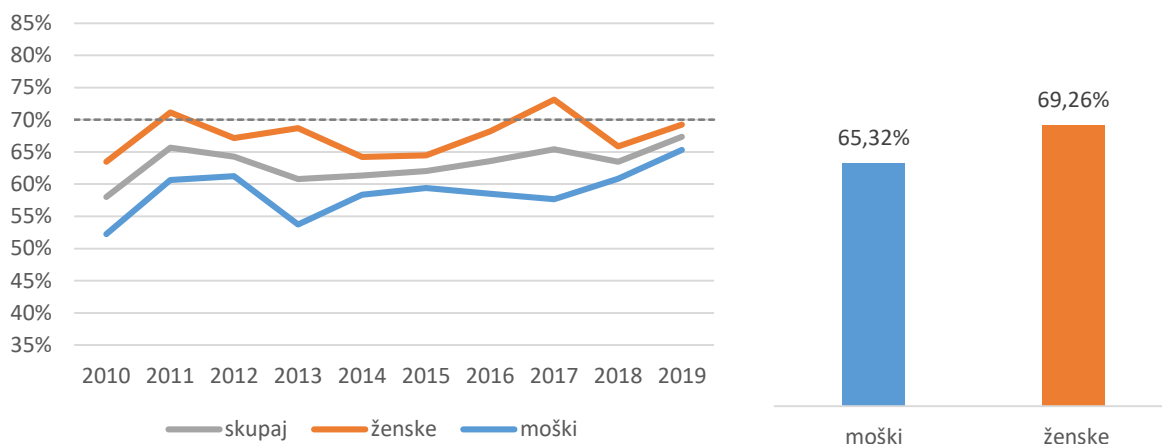
OBČINA LUČE

Slika 17: Odzivnost v Program Svit v Občini Luče skupaj in po spolu v obdobju od 2010 do 2019 ter odzivnost po spolu v letu 2019

Občina Luče je imela skoraj celotno desetletno obdobje, razen v letu 2011, nadpovprečno odzivnost v zdravstveni regiji Celje. V letu 2011 smo zabeležili občuten upad odzivnosti, kasneje odzivnost ni padla pod 63 %. Najvišja odzivnost v Program Svit je bila dosežena v letu 2018, in sicer 70 %. V letu 2019 se je na vabilo odzvalo 68,92 % ciljne populacije in v primerjavi z letom 2010 ni zaznati bistvene rasti. Pri ženskah se v trendu odzivnosti kažejo izrazita nihanja, a je kljub temu večji del opazovanega obdobja odzivnost visoka, več kot 70 %. Razmerje med odzivnostjo moških in žensk se skozi leta spreminja, najvišjo razliko smo zaznali v letu 2016, ko se je v program odzvalo približno 29 % več žensk, najnižjo pa v letu 2019, ko je bilo odzivnih le 1 % več žensk kot moških.

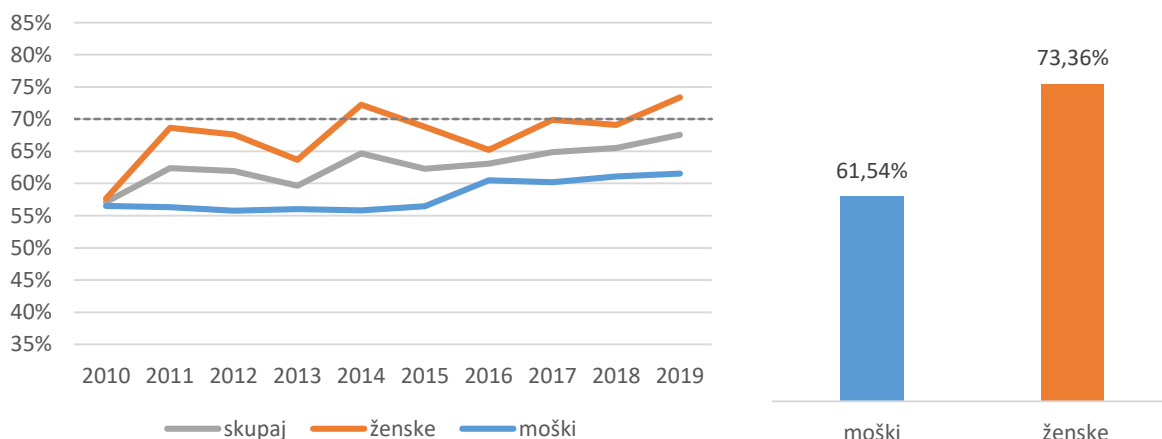
OBČINA MOZIRJE

Slika 18: Odzivnost v Program Svit v Občini Mozirje skupaj in po spolu v obdobju od 2010 do 2019 ter odzivnost po spolu v letu 2019

V Občini Mozirje je bila odzivnost v Program Svit skoraj vsa leta nad povprečjem zdravstvene regije Celje, le v letu 2018 za slab odstotek pod povprečjem. V letu 2019 se je v program odzvalo 67,33 % vabljenih oseb, kar je najvišja odzivnost v občini do sedaj in za dobrih 9 % višja kot v letu 2010. Ženske se v višjem odstotku odzivajo na vabila, nesorazmerje v odzivnosti moških in žensk se skozi prikazano obdobje zmanjšuje. V letu 2019 se je programa udeležilo 4 % več žensk kot moških. Pri ženskah je bil v letih 2011 in 2017 presežen prag 70 % odzivnosti.

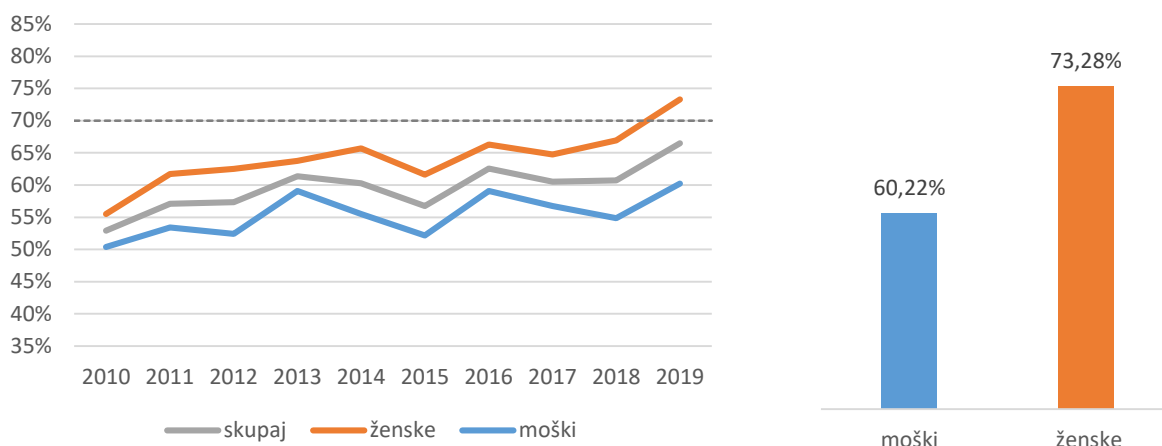
OBČINA NAZARJE

Slika 19: Odzivnost v Program Svit v Občini Nazarje skupaj in po spolu v obdobju od 2010 do 2019 ter odzivnost po spolu v letu 2019

V Občini Nazarje je bila odzivnost skozi vsa leta spremljanja, razen v letu 2016, nad povprečjem zdravstvene regije Celje. V letu 2019 je bila dosežena najvišja odzivnost do sedaj, v program se je odzvalo 67,54 % vabljenih prebivalcev, v primerjavi z letom 2010 je odzivnost porasla za približno 10 %. Ženske se pogosteje odzivajo na vabila kot moški. Razlika v odzivnosti med spoloma se je v letu 2019 povečala in je znašala slabih 12 %. Pri ženskah je bil v letih 2014 in 2019 presežen prag 70 % odzivnosti.

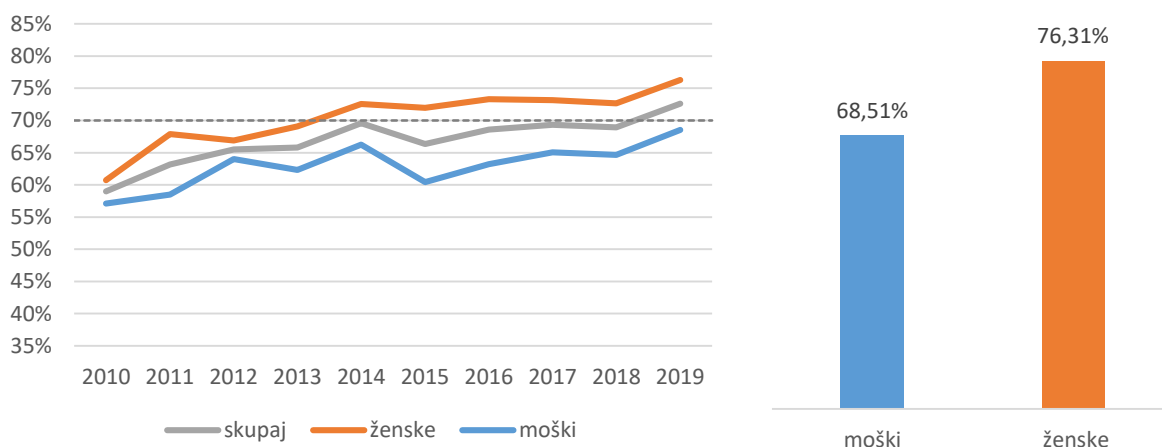
OBČINA PODČETRTEK

Slika 20: Odzivnost v Program Svit v Občini Podčetrtek skupaj in po spolu v obdobju od 2010 do 2019 ter odzivnost po spolu v letu 2019

Občina Podčetrtek je imela večji del desetletnega obdobja podpovprečno odzivnost v Program Svit znotraj zdravstvene regije Celje, le v letih 2013, 2014 in 2019 je bila odzivnost višja od regijskega povprečja. V letu 2019 se je v program odzvalo 66,47 % vabljenih oseb, največ do sedaj ter za skoraj 14 % več kot v letu 2010. Razmerje med odzivnostjo moških in žensk ostaja v zadnjih dveh prikazanih letih približno enako, v letu 2019 so bile ženske za približno 13 % odzivnejše. Pri ženskah je bila v letu 2019 dosežena več kot 70 % odzivnost.

OBČINA POLZELA

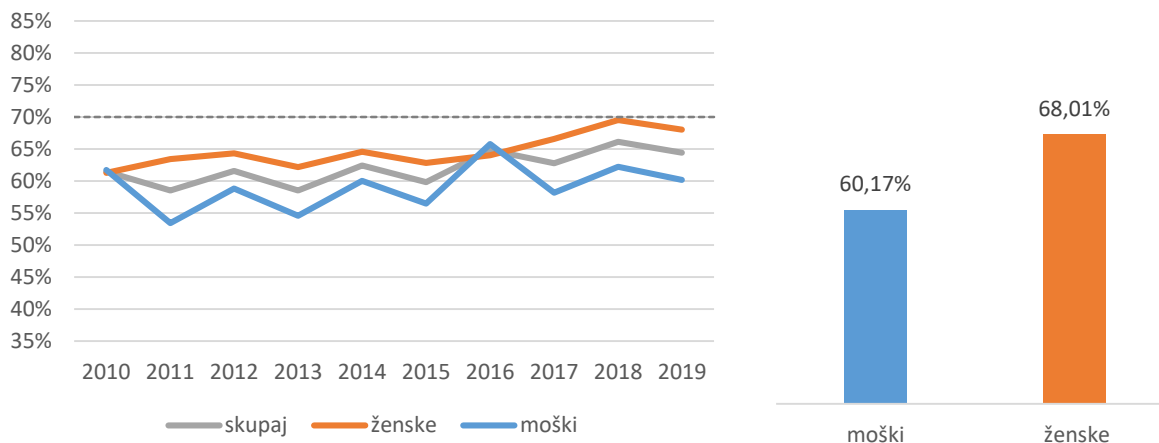

Slika 21: Odzivnost v Program Svit v Občini Polzela skupaj in po spolu v obdobju od 2010 do 2019 ter odzivnost po spolu v letu 2019

V Občini Polzela zaznavamo stabilen trend rasti odzivnosti vabljenih v Program Svit in je glede na desetletno povprečje ena izmed občin z najvišjo odzivnostjo znotraj zdravstvene regije Celje. V letu 2019 se je v program odzvalo 72,61 % vabljene populacije, kar je najvišja odzivnost v občini do sedaj. V primerjavi z letom 2010 se je odzivnost povečala za slabih 14 %. Ženske se na vabila odzivajo pogosteje kot moški, razmerje med spoloma zadnji dve prikazani leti ostaja konstantno. V letu 2019 je

bilo odzivnih približno 8 % več žensk kot moških. Od leta 2014 je odzivnost pri ženskah v zelenem območju.

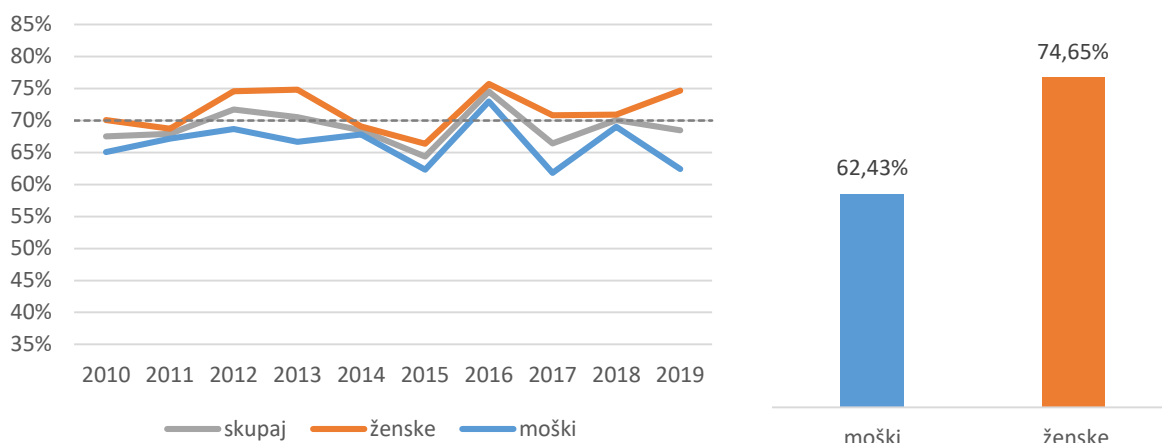
OBČINA PREBOLD

Slika 22: Odzivnost v Program Svit v Občini Prebold skupaj in po spolu v obdobju od 2010 do 2019 ter odzivnost po spolu v letu 2019

V Občini Prebold je večji del obdobja desetih let odzivnost v Program Svit nekoliko nad povprečjem v zdravstveni regiji Celje. Trend je relativno ustaljen, odzivnost se je v letu 2019 v primerjavi z letom 2010 povečala za približno 3 %. V preteklem letu se je v program odzvalo 64,43 % vabljenih oseb, kar je za 1,67 % manj kot v letu 2018, ko je bila odzivnost v občini najvišja do sedaj. Ženske se pogosteje odzivajo v program, moški so bili za 1,75 % bolj odzivni le v letu 2016 in za 0,5 % v letu 2010 . Razmerje med spoloma ostaja v zadnjih dveh prikazanih letih nespremenjeno, v letu 2019 je bilo med odzivnimi okoli 8 % več žensk kot moških.

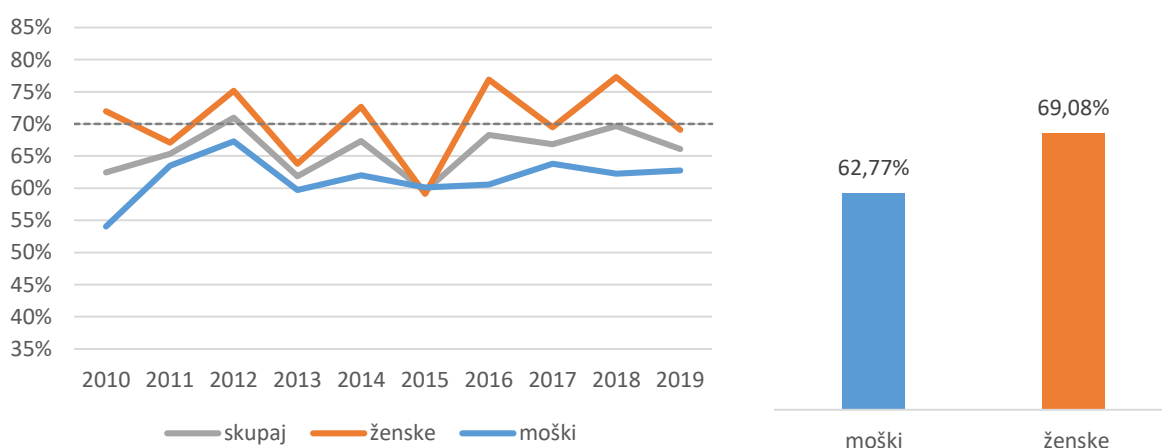
OBČINA RADEČE

Slika 23: Odzivnost v Program Svit v Občini Radeče skupaj in po spolu v obdobju od 2010 do 2019 ter odzivnost po spolu v letu 2019

V Občini Radeče je prisoten nekoliko nestabilen trend odzivnosti vabljenih v Program Svit, vendar je glede na povprečje desetih let občina z najvišjo odzivnostjo v zdravstveni regiji Celje. Povprečje odzivnosti v obdobju od 2010 do 2019 je 69 %. V letu 2019 je bila odzivnost za 1 % višja kot v letu 2010, na vabilo se je odzvalo 68,48 % vabljenih populacije. Najvišja odzivnost je bila dosežena v letu 2016, in sicer 74,50 %. Pri ženskah je bila odzivnost v vseh prikazanih letih višja kot pri moških in je večji del desetletnega obdobja presegala 70 %. Tudi pri moških je bil v letu 2016 presežen prag 70 % odzivnosti (72,96 %). Nesorazmerje v odzivnosti moških in žensk se je v letu 2019 povečalo, na vabilo se je odzvalo 12 % več žensk kot moških.

OBČINA REČICA OB SAVINJI

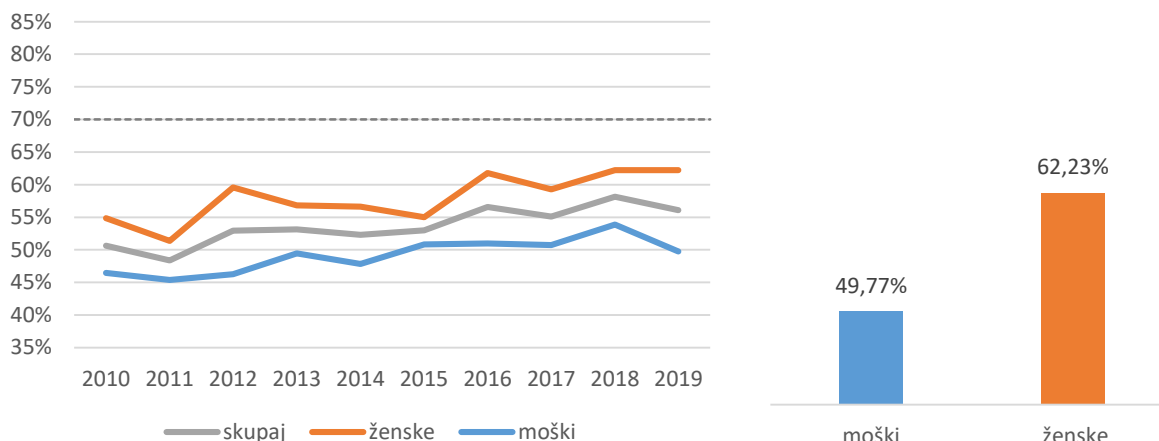

Slika 24: Odzivnost v Program Svit v Občini Rečica ob Savinji skupaj in po spolu v obdobju od 2010 do 2019 ter odzivnost po spolu v letu 2019

Občina Rečica ob Savinji je bila po odzivnosti v Program Svit kljub nihanju v trendu v vseh letih spremljanja nad povprečjem zdravstvene regije Celje in je ena izmed občin z najvišjo odzivnostjo v regiji. V letu 2019 se je v program odzvalo 66,08 % vabljenih populacije, za približno 4 % več kot v letu 2010. Največji uspeh je bil dosežen v letu 2012, ko je bila odzivnost ciljne populacije v zelenem območju

(70,95 %). Odzivnost še posebej niha pri ženskah in je bila v polovici opazovanega obdobja nad 70 %. Ženske se v višjem odstotku odzivajo na vabila, le v letu 2015 so bili moški za 1 % odzivnejši. V letu 2019 se je v program odzvalo dobrih 6 % več žensk kot moških.

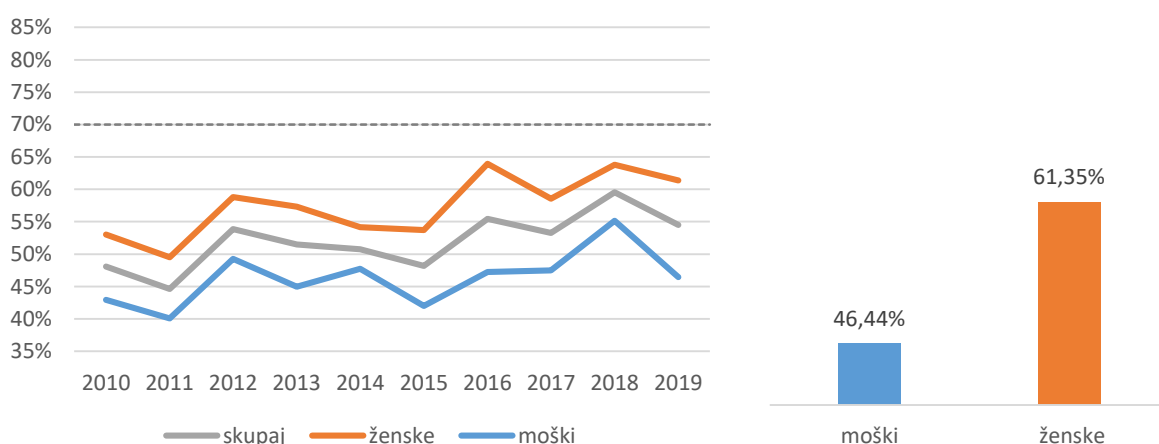
OBČINA ROGAŠKA SLATINA

Slika 25: Odzivnost v Program Svit v Občini Rogaška Slatina skupaj in po spolu v obdobju od 2010 do 2019 ter odzivnost po spolu v letu 2019

Občina Rogaška Slatina ima v povprečju prikazanega desetletnega obdobja eno izmed najnižjih odzivnosti v zdravstveni regiji Celje. Najvišja odzivnost v program je bila dosežena v letu 2018, in sicer 58,15 %. V letu 2019 se je v program odzvalo 56,10 % vabljenе populacije, v primerjavi z letom 2010 za približno 5 % več. Odzivnost je skozi vsa leta višja pri ženskah. Nesorazmerje v odzivnosti med spoloma se je v letu 2019 povečalo, na vabilo se je odzvalo okoli 12 % več žensk kot moških.

OBČINA ROGATEC

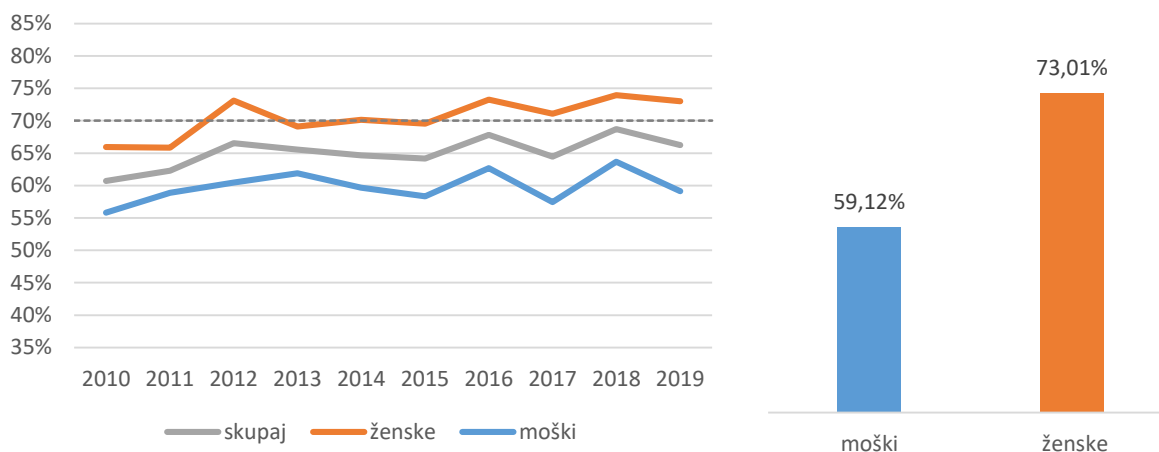

Slika 26: Odzivnost v Program Svit v Občini Rogatec skupaj in po spolu v obdobju od 2010 do 2019 ter odzivnost po spolu v letu 2019

Občina Rogatec ima za Občino Bistrica ob Sotli najnižjo povprečno odzivnost znotraj zdravstvene regije Celje v opazovanem desetletnem obdobju. V letu 2019 se je v program odzvalo 54,51 % vabljenih

prebivalcev občine, nekoliko manj kot v letu 2018, ko je bila odzivnost najvišja do sedaj (59,54 %), ter za dobrih 6 % več v primerjavi z letom 2010. Ženske se pogosteje odzivajo na vabila, razmerje med odzivnostjo moških in žensk se skozi leta spreminja. V letu 2019 je razlika v odzivnosti med spoloma znašala slabih 15 % v prid žensk, kar jo uvršča med občine z največjo razliko v odzivnosti moških in žensk znotraj regije v tem letu.

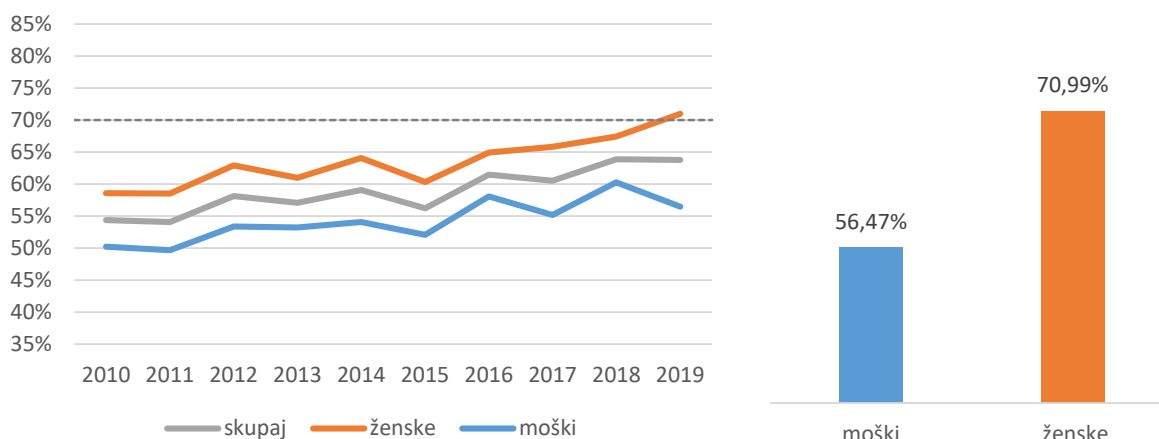
OBČINA SEVNICA

Slika 27: Odzivnost v Program Svit v Občini Sevnica skupaj in po spolu v obdobju od 2010 do 2019 ter odzivnost po spolu v letu 2019

V Občini Sevnica zaznavamo trend počasne rasti odzivnosti, ki je skozi celotno desetletno obdobje nad povprečjem v zdravstveni regiji Celje. V letu 2019 se je v program odzvalo 66,22 % vabljenе populacije, odzivnost je v primerjavi z letom 2010 porasla za okoli 6 %. Najvišjo odzivnost smo zabeležili v letu 2018, in sicer 68,70 %. Ženske so se vsa leta v višjem odstotku odzivale na vabila, razmerje med odzivnostjo moških in žensk je relativno konstantno. V letu 2019 pri ženskah opažamo okoli 14 % višjo odzivnost kot pri moških. Pri ženskah je bila odzivnost večji del prikazanega obdobja v zelenem območju.

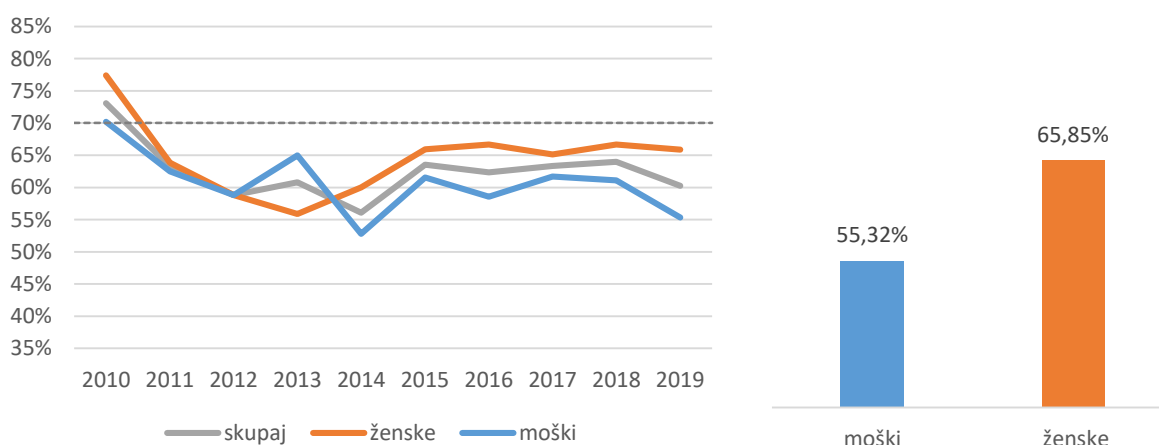
OBČINA SLOVENSKE KONJICE

Slika 28: Odzivnost v Program Svit v Občini Slovenske Konjice skupaj in po spolu v obdobju od 2010 do 2019 ter odzivnost po spolu v letu 2019

Občina Slovenske Konjice je imela skozi celotno obdobje desetih let podpovprečno odzivnost v Program Svit znotraj zdravstvene regije Celje. Trend je spodbuden, saj je od leta 2010 odzivnost porasla za dobrih 9 %. V letu 2019 se je v program odzvalo 63,75 % vabljenе populacije, nekoliko manj kot leto pred tem, ko je bila odzivnost v občini najvišja do sedaj (63,88 %). Od leta 2015 opažamo vztrajno naraščanje odzivnosti pri ženskah, pri katerih je bila v letu 2019 odzivnost v zelenem območju, in sicer 70,99 %. Pri odzivnosti moških v letu 2019 zaznavamo upad, v primerjavi z ženskami se jih je na vabilo odzvalo slabih 15 % manj, kar je ena izmed največjih razlik v odzivnosti moških in žensk znotraj regije v tem letu.

OBČINA SOLČAVA

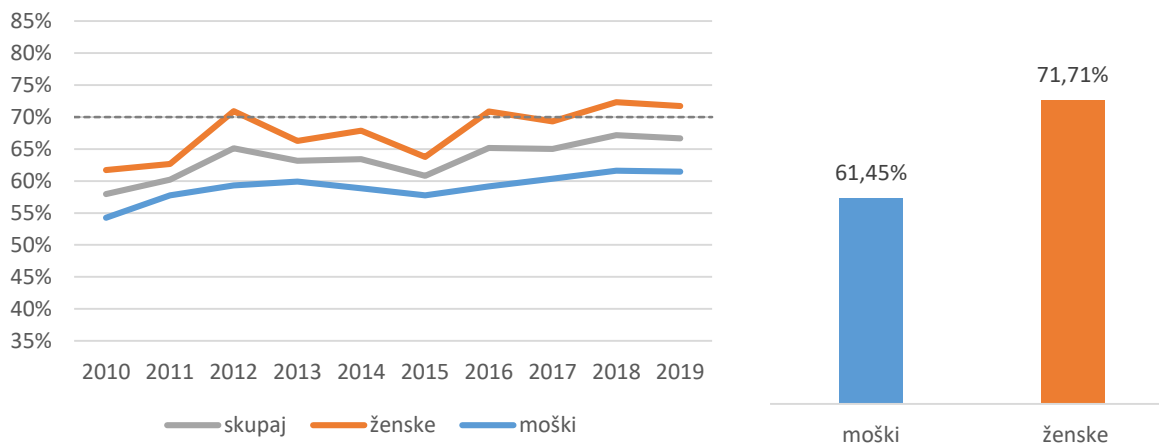

Slika 29: Odzivnost v Program Svit v Občini Solčava skupaj in po spolu v obdobju od 2010 do 2019 ter odzivnost po spolu v letu 2019

Občina Solčava ima v opazovanem desetletnem obdobju kljub trendu upadanja eno izmed višjih povprečnih odzivnosti v zdravstveni regiji Celje. V primerjavi z letom 2010, ko je odzivnost v občini že presegala 70 % (73,08 %) in je bila najvišja na območju regije v tem letu, se je v letu 2019 v program odzvalo okoli 13 % manj vabljenе populacije (60,23 %). Razmerje med odzivnostjo moških in žensk se

spreminja. V letu 2019 se je na vabilo odzvalo okoli 11 % več žensk kot moških, kar je največja razlika v odzivnosti med spoloma v občini do sedaj.

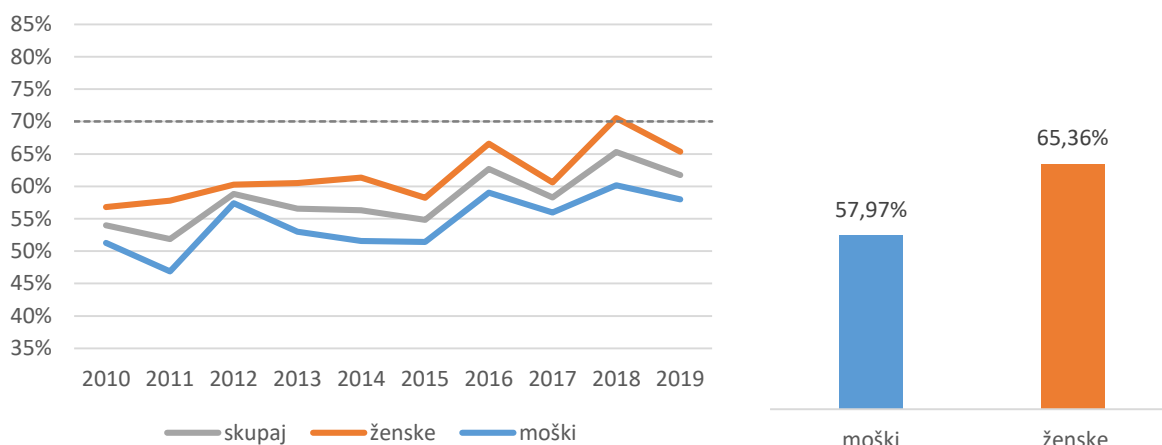
OBČINA ŠENTJUR

Slika 30: Odzivnost v Program Svit v Občini Šentjur skupaj in po spolu v obdobju od 2010 do 2019 ter odzivnost po spolu v letu 2019

Občina Šentjur ima v desetletnem povprečju eno izmed višjih odzivnosti v Program Svit znotraj zdravstvene regije Celje. V letu 2019 se je v program odzvalo 66,64 % vabljenih prebivalcev občine, dobrih 10 % več žensk kot moških. Pri primerjavi podatkov o odzivnosti v letu 2019 z odzivnostjo v začetku prikazanega obdobja beležimo porast za okoli 9 %. Najvišja odzivnost je bila dosežena v letu 2018, in sicer 67,16 %. Ženske se vsa leta pogosteje odzivajo v program, razmerje zadnja tri prikazana leta ostaja skoraj nespremenjeno. Kot v letih 2012, 2016 in 2018, je bila tudi v letu 2019 pri ženskah dosežena več kot 70 % odzivnost.

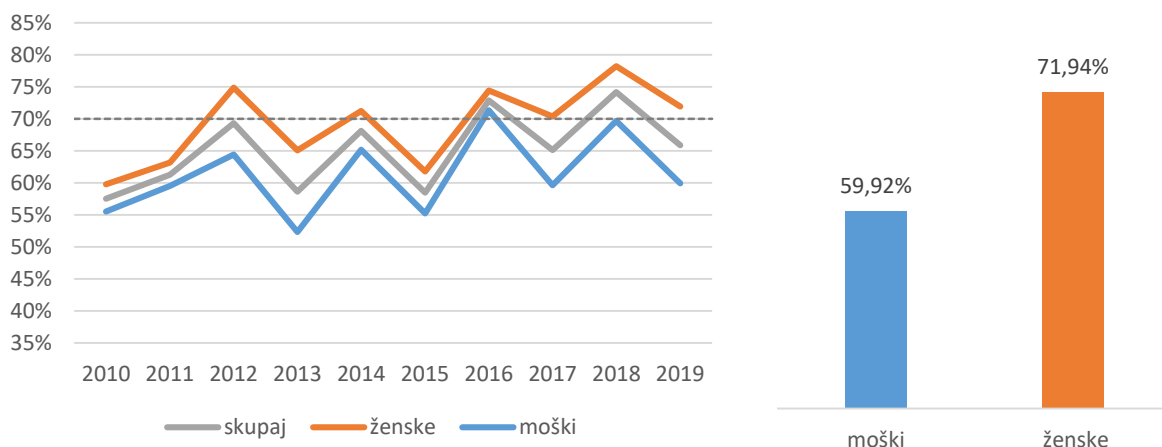
OBČINA ŠMARJE PRI JELŠAH

Slika 31: Odzivnost v Program Svit v Občini Šmarje pri Jelšah skupaj in po spolu v obdobju od 2010 do 2019 ter odzivnost po spolu v letu 2019

Občina Šmarje pri Jelšah ima v povprečju desetih let eno izmed nižjih odzivnosti v Program Svit znotraj zdravstvene regije Celje. V letu 2019 je bila odzivnost 61,73 % in se je v primerjavi z letom 2010 povečala za približno 8 %. Ženske se v višjem odstotku odzivajo na vabila. Skozi opazovano obdobje se razmerje med odzivnostjo moških in žensk spreminja, v letu 2019 se je na vabilo odzvalo dobrih 7 % več žensk kot moških. Najbolj uspešno je bilo leto 2018, ko smo zabeležili najvišjo skupno odzivnost (65,30 %) in odzivnost po obeh spolih; 70,53 % pri ženskah ter 60,18 % pri moških.

OBČINA ŠMARTNO OB PAKI

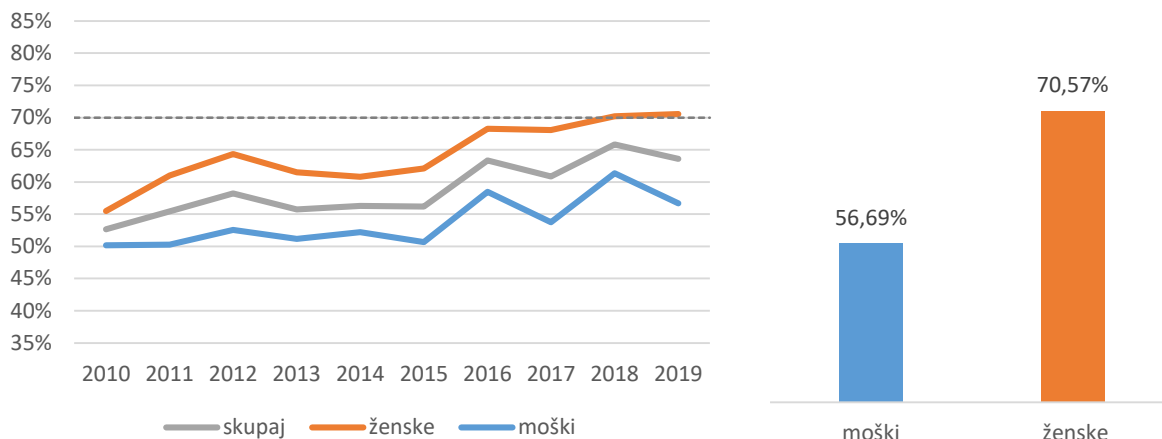

Slika 32: Odzivnost v Program Svit v Občini Šmartno ob Paki skupaj in po spolu v obdobju od 2010 do 2019 ter odzivnost po spolu v letu 2019

Kljub precej nestabilnemu trendu odzivnosti vabljenih v Program Svit ima Občina Šmartno ob Paki eno izmed višjih povprečnih odzivnosti znotraj zdravstvene regije Celje v obdobju desetih let. V letu 2019 zaznavamo 8 % porast odzivnosti v primerjavi z letom 2010, na vabilo se je odzvalo 65,88 % oseb. Najmanjšo razliko med odzivnostjo moških in žensk smo zabeležili leta 2016 (3 %), v letu 2019 se je razlika povečala na 12 %, v obeh primerih v prid žensk. Pri ženskah je bila večji del obdobja dosežena

več kot 70 % odzivnost, v letih 2016 in 2018 tudi skupno po obeh spolih. V najuspešnejšem letu, letu 2018, je bila občina z najvišjo odzivnostjo v regiji (74,17 %).

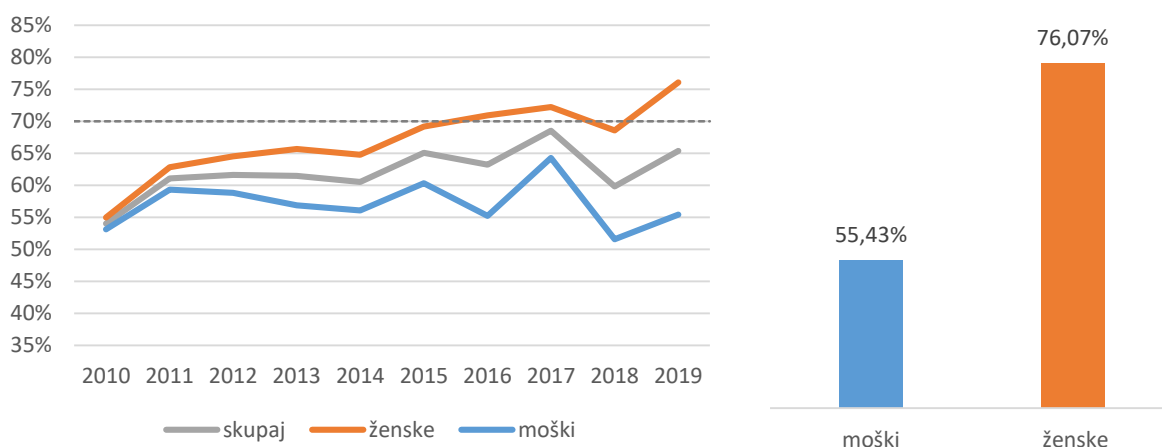
OBČINA ŠOŠTANJ

Slika 33: Odzivnost v Program Svit v Občini Šoštanj skupaj in po spolu v obdobju od 2010 do 2019 ter odzivnost po spolu v letu 2019

Občina Šoštanj ima večji del opazovanega desetletnega obdobja podpovprečno odzivnost v Program Svit znotraj zdravstvene regije Celje. Odzivnost se iz leta v leto povečuje z manjšimi vmesnimi upadi. V letu 2019 je bila odzivnost 63,58 %, torej za okoli 11 % višja kot pred desetimi leti. Najvišja odzivnost je bila dosežena v letu 2018, in sicer 65,81 %. V občini je precejšnje nesorazmerje v odzivnosti med spoloma, v letu 2019 se je na vabilo odzvalo približno 14 % več žensk kot moških. Pri ženskah je bil v zadnjih dveh prikazanih letih presežen prag 70 % odzivnosti.

OBČINA ŠTORE

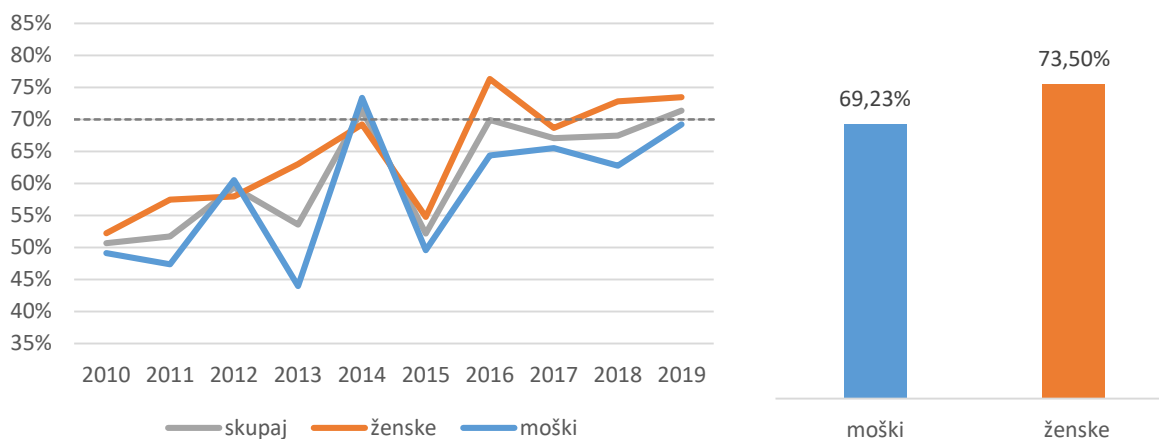

Slika 34: Odzivnost v Program Svit v Občini Štore skupaj in po spolu v obdobju od 2010 do 2019 ter odzivnost po spolu v letu 2019

Občina Štore ima večji del desetletnega obdobja nekoliko nadpovprečno odzivnost v Program Svit v zdravstveni regiji Celje. Leta 2019 se je v program odzvalo 65,38 % vabljenе populacije, kar je za nekaj

več kot 11 % porast v primerjavi z letom 2010. Najuspešnejše je bilo leto 2017, ko je bila dosežena 68,52 % odzivnost. Nesorazmerje v odzivnosti moških in žensk se skozi prikazano obdobje povečuje. V letu 2019 je opaziti izrazito uspešnost pri aktivnem vključevanju žensk, saj se je kar 76,07 % žensk odzvalo na vabilo, ter precej nizko odzivnost moških, le 55,43 %. Občina je imela v letu 2019 izmed vseh občin v regiji največjo razliko v odzivnosti med spoloma (20,64 %).

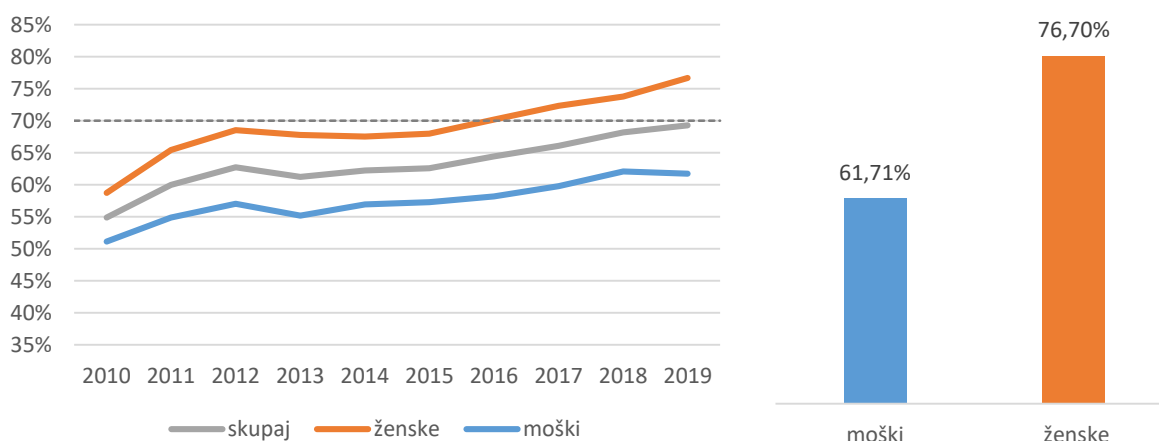
OBČINA TABOR

Slika 35: Odzivnost v Program Svit v Občini Tabor skupaj in po spolu v obdobju od 2010 do 2019 ter odzivnost po spolu v letu 2019

Občina Tabor ima izredno nestabilen trend odzivnosti vabljenih v Program Svit. Desetletna povprečna odzivnost v občini je bila enaka povprečni odzivnosti v zdravstveni regiji Celje (okoli 61 %). V letu 2019 se je v program odzvalo 71,37 % vabljenih prebivalcev občine. Gre za izjemen napredek glede na podatke iz leta 2010, ugotavljamo namreč okoli 21 % porast odzivnosti. Razlika med odzivnostjo moških in žensk v zadnjih prikazanih letih ni bila izrazita, v letu 2019 se je namreč na vabilo odzvalo približno 4 % več žensk. Prag 70 % odzivnosti je bil pri ženskah presežen v letih 2016, 2018 in 2019, pri moških pa v letu 2014 - v tem letu je bila občina z najvišjo odzivnostjo v regiji (71,50 %).

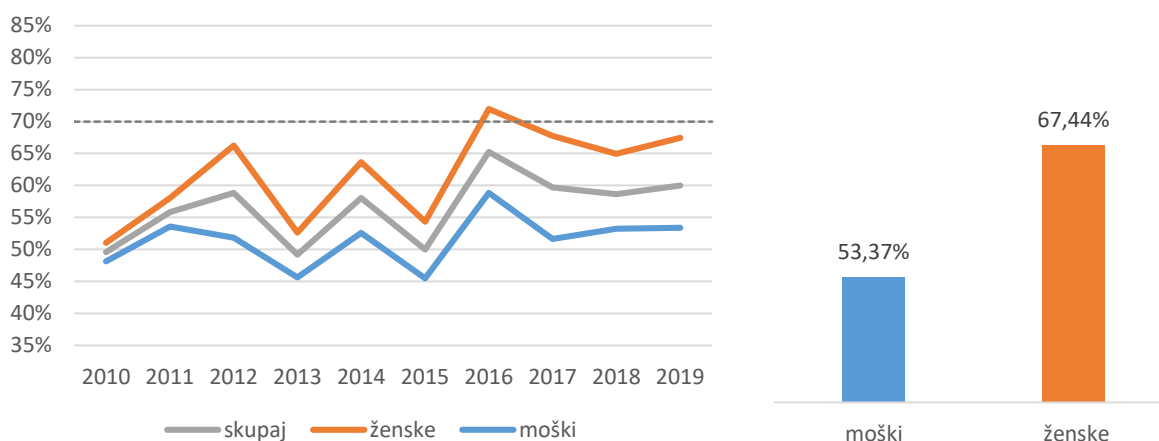
MESTNA OBČINA VELENJE

Slika 36: Odzivnost v Program Svit v Mestni občini Velenje skupaj in po spolu v obdobju od 2010 do 2019 ter odzivnost po spolu v letu 2019

V Mestni občini Velenje zaznavamo stabilen naraščajoči trend odzivnosti vabljenih v Program Svit in eno višjih povprečnih odzivnosti znotraj zdravstvene regije Celje. V letu 2019 je bila odzivnost najvišja do sedaj, v program se je odzvalo 69,28 % vabljenih oseb, dobrih 14 % več kot na začetku prikazanega obdobja. Razmerje med odzivnostjo moških in žensk ostaja večji del obdobja nespremenjeno, razlika se je nekoliko povečala v letu 2019, in sicer se je na vabilo odzvalo 15 % več žensk. Gre za eno izmed največjih razlik v odzivnosti med spoloma znotraj regije v tem letu. V zadnjih štirih prikazanih letih je bila odzivnost pri ženskah več kot 70 %.

OBČINA VITANJE

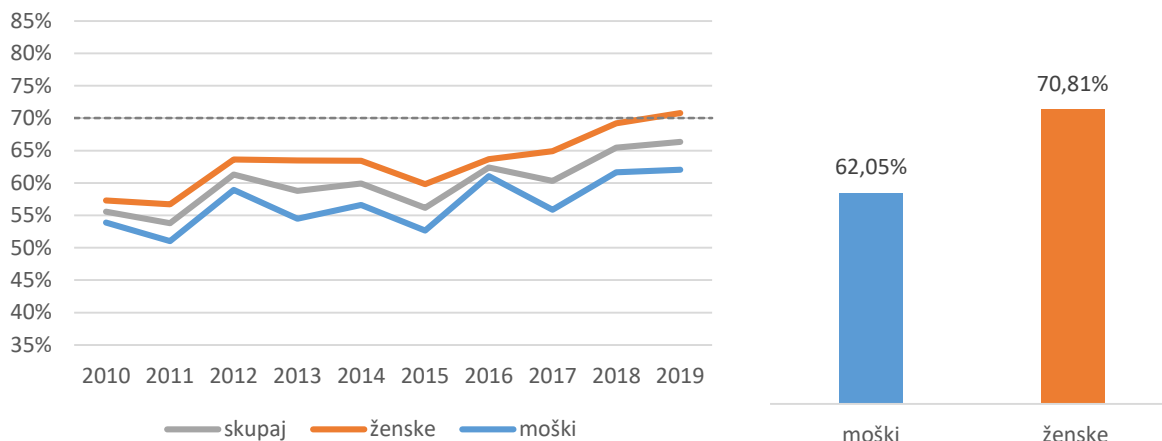

Slika 37: Odzivnost v Program Svit v Občini Vitanje skupaj in po spolu v obdobju od 2010 do 2019 ter odzivnost po spolu v letu 2019

Občina Vitanje ima med občinami zdravstvene regije Celje eno najnižjih povprečnih odzivnosti v obdobju desetih let. V letu 2019 se je v program odzvalo 60 % vabljenih oseb, v primerjavi z letom 2010 dobrih 10 % več. Odzivnost je višja pri ženskah, nesorazmerje med spoloma pa se proti koncu prikazanega obdobja povečuje. V letu 2019 se je na vabilo odzvalo okoli 14 % več žensk kot moških.

Najvišja odzivnost v občini je bila dosežena v letu 2016 (65,27 %), ko je bil pri ženskah presežen prag 70 % odzivnosti.

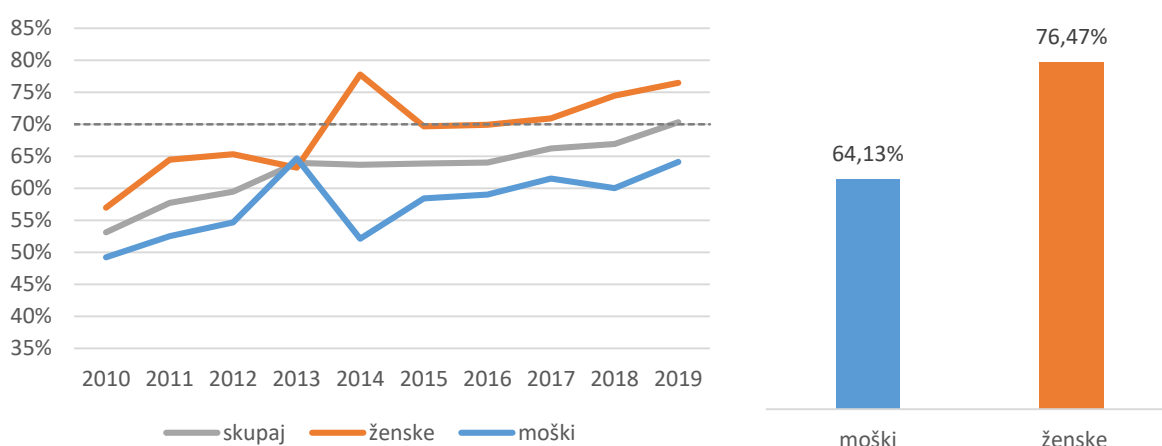
OBČINA VOJNIK

Slika 38: Odzivnost v Program Svit v Občini Vojnik skupaj in po spolu v obdobju od 2010 do 2019 ter odzivnost po spolu v letu 2019

V Občini Vojnik je bila odzivnost v Program Svit večji del opazovanega obdobja nekoliko pod povprečjem zdravstvene regije Celje. V letu 2019 je bilo odzivnih 66,33 % vabljenih oseb, največ izmed vseh desetih let in skoraj 11 % več v primerjavi z letom 2010. Ženske se pogosteje odzivajo na vabila. V zadnjih treh prikazanih letih je bilo razmerje med odzivnostjo moških in žensk približno enako. V letu 2019, ko je bil pri ženskah presežen prag 70 % odzivnosti, so bile ženske v primerjavi z moškimi za 9 % odzivnejše.

OBČINA VRANSKO

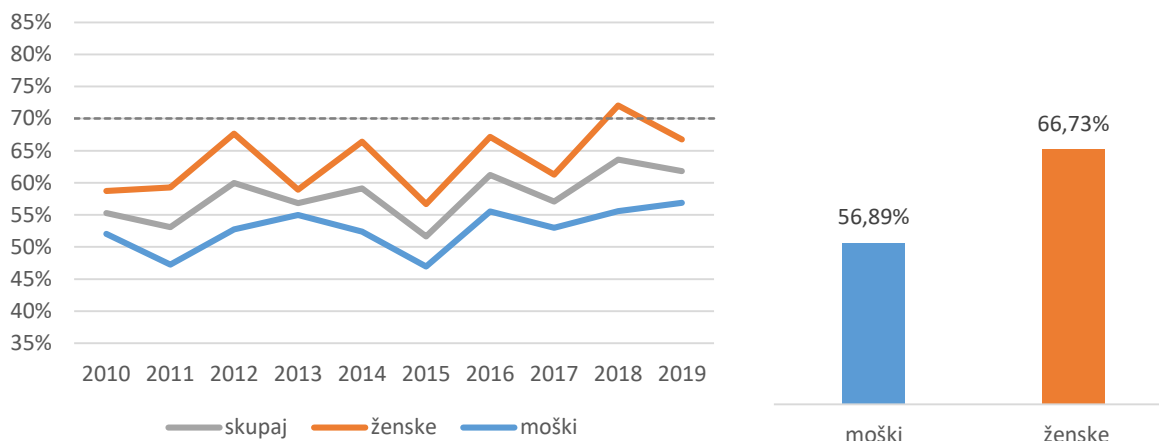

Slika 39: Odzivnost v Program Svit v Občini Vranksko skupaj in po spolu v obdobju od 2010 do 2019 ter odzivnost po spolu v letu 2019

V Občini Vranksko opažamo stabilen trend naraščanja odzivnosti v Program Svit in eno izmed višjih povprečnih odzivnosti znotraj zdravstvene regije Celje. V letu 2019 je bila dosežena najvišja odzivnost

v občini do sedaj (70,35 %), predvsem na račun žensk, ki so se na vabilo odzvale v kar 76,47 %, moških pa se je odzvalo približno 12 % manj. Pri ženskah je bila več kot 70 % odzivnost dosežena še v letih 2014, 2017 in 2018. Občina je po odstotku porasta odzivnosti med letoma 2010 in 2019 na drugem mestu v regiji, zabeležili smo porast v višini dobrih 17 %.

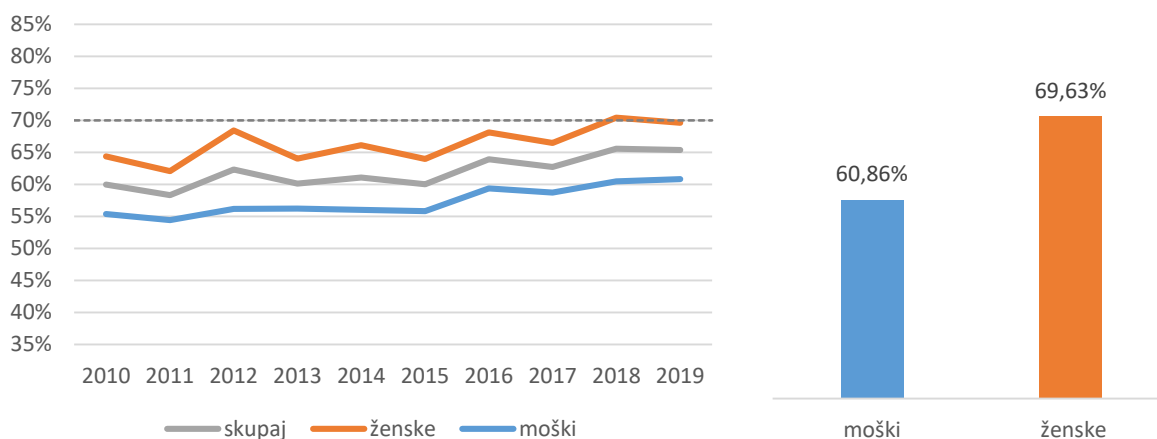
OBČINA ZREČE

Slika 40: Odzivnost v Program Svit v Občini Zreče skupaj in po spolu v obdobju od 2010 do 2019 ter odzivnost po spolu v letu 2019

Občina Zreče ima v desetletnem povprečju eno izmed nižjih odzivnosti v Program Svit v zdravstveni regiji Celje. V letu 2019 se je odzivnost v primerjavi z letom 2010 povečala za 7 %, v program se je odzvalo 61,80 % vabljenih oseb. Najvišja odzivnost v občini je bila dosežena v letu 2018 (63,61 %). Ženske se pogosteje odzivajo v program kot moški, razmerje med spoloma pa se skozi opazovano obdobje spreminja. V letu 2019 se je na vabilo odzvalo slabih 10 % več žensk. Pri ženskah je bila v letu 2018 dosežena več kot 70 % odzivnost.

OBČINA ŽALEC

Slika 41: Odzivnost v Program Svit v Občini Žalec skupaj in po spolu v obdobju od 2010 do 2019 ter odzivnost po spolu v letu 2019

V Občini Žalec beležimo trend počasne rasti odzivnosti vabljenih v Program Svit. Skozi vsa leta je bila odzivnost v občini nekoliko nad povprečjem zdravstvene regije Celje. V letu 2019 se je v program odzvalo 65,4 % vabljene populacije, za približno 5 % več kot v letu 2010. Najuspešnejše je bilo leto 2018, ko je bila dosežena 65,9 % odzivnost. Razmerje med odzivnostjo moških in žensk ostaja skoraj konstantno, v letu 2019 se je na vabilo odzvalo okoli 9 % več žensk. Pri ženskah je bil v letu 2018 presežen prag 70 % odzivnosti.

3.2 Novoodkriti primeri raka in napredovalega adenoma v zdravstveni regiji Celje v okviru Programa Svit

V desetih letih delovanja Programa Svit (2009-2018) je bilo v Sloveniji pri preiskovancih odkritih preko 2800 rakov debelega črevesa in danke, pri katerih se znaki še niso pojavili (1). V zdravstveni regiji Celje je bila v obdobju od 2010 do 2019 diagnoza rak v Programu Svit postavljena 368 osebam, diagnoza napredovali adenom (polip), ki predstavlja večje tveganje za razvoj raka, pa 3.372 osebam.

Tabela 1: Rezultati Programa Svit v zdravstveni regiji Celje v obdobju od 2010 do 2019

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Št. vabljenih oseb	46.479	41.886	42.397	37.730	38.037	45.370	46.564	46.156	46.739	46.669
Št. vročenih vabil	46.191	41.735	42.265	37.637	37.932	45.231	46.431	46.053	46.599	46.513
Št. oseb, ki so izjavo o sodelovanju vrnile	25.671	23.946	25.846	22.384	22.798	26.517	29.421	28.496	29.974	30.104
Odzivnost	55,58%	57,38%	61,15%	59,47%	60,10%	58,63%	63,36%	61,88%	64,32%	64,72%
Št. kompletov vzorcev primernih za analizo	20.489	20.183	22.957	20.186	20.602	23.626	26.371	25.370	26.732	27.015
Presejanost¹	ni podatka	51,37%	56,85%	55,58%	56,16%	54,03	59,30%	57,33%	59,78%	60,55%
Št. pozitivnih testov	1199 (5,85 %) ²	1121 (5,55 %)	1414 (6,16 %)	1216 (6,02 %)	1162 (5,64 %)	1551 (6,56 %)	1875 (7,11 %)	1576 (6,21 %)	1639 (6,13 %)	1647 (6,10 %)
Rak debelega črevesa in danke	60	42	37	36	25	40	45	29	33	21
Napredovali adenom	331	314	422	331	270	299	397	363	365	280

¹ Presejanost je določena kot količnik med številom oseb, ki so vrnile complete vzorcev blata (ne glede na to, ali so bili ustrezni za analizo ali ne) v obdobju enega leta, ne glede na to, v katerem presejalnem krogu so vrnile complete vzorcev blata in številom oseb, ki jim je bilo poslano in vročeno vabilo minus število oseb z izključitvenimi kriteriji (kolonoskopija v zadnjih treh letih, rak debelega črevesa in danke, kronična vnetna črevesna bolezen) v istem obdobju, ne glede na to, v katerem presejalnem krogu so bile povabljene oz. imele evidentiran izključitveni kriterij (5).

² Odstotek pozitivnih izvidov presejalnega testa izmed vseh kompletov vzorcev blata primernih za analizo.

4 Promocijske aktivnosti v podporo udeležbi v Programu Svit

Uspešnost Programa Svit je v veliki meri odvisna od njegove prepoznavnosti med ciljnim javnostmi, zato je promocija programa ena njegovih ključnih vsebin. V letu 2010, takrat še kot Zavod za zdravstveno varstvo Celje, smo začeli pridobivati izkušnje z načrtnim izvajanjem prvih manjših promocij Programa Svit. Sčasoma smo pričeli tudi z večjimi promocijami z napihljivim modelom debelega črevesa. Model je pomemben didaktični pripomoček, skozi katerega se ljudje ob spremstvu strokovnjaka lahko sprehodijo, seznanijo z delovanjem debelega črevesa ter različnimi bolezenskimi spremembami, ki v črevesu lahko nastanejo. Posameznik tako dobi vpogled v strukturo črevesa, podoben tistemu, ki ga ima zdravnik specialist pri kolonoskopiji. Na ta način skušamo ljudem prikazati pomen kolonoskopije in hkrati zmanjšati morebiten strah pred to preiskavo. Ob modelu posameznika seznanimo s samim programom in ga spodbudimo tudi k sodelovanju v njem, v kolikor spada v ciljno populacijo. Izkušnje prvih promocij programa so bile povezane z zadržanostjo ljudi do javne promocije in ogleda modela, z nepoznavanjem programa, pa tudi s potrebo samih izvajalcev po dodatnih znanjih za delo v promociji programa.

Začetne izkušnje na terenu so tudi pokazale, da potrebujemo za učinkovito promocijo programa, ki bi dosegla prebivalce celotne regije, nove sodelavce. K sodelovanju pri promociji Programa Svit smo povabili vseh enajst zdravstvenih domov v regiji. Odzvali so se vsi zdravstveni domovi, ki so imenovali koordinatorja zdravstvenega doma, zadolženega za promocijo Programa Svit. Večinoma so koordinatorji postali vodje takratnih Zdravstveno vzgojnih centrov, medtem ko smo krovno koordinacijo vseh prevzeli na območni enoti Nacionalnega inštituta za javno zdravje. Naloge koordinatorja v zdravstvenem domu so usmerjene v skrb za osveščenost zdravstvenih delavcev v njihovih okoljih o Programu Svit ter izvajanje različnih promocijskih aktivnosti. Eden od naših skupnih ciljev do leta 2019 je bila izvedba vsaj enega večjega dogodka na leto z napihljivim modelom debelega črevesa v organizaciji vsakega zdravstvenega doma. Pri tem smo se osredotočili predvsem na okolja oziroma občine z nižjo odzivnostjo prebivalcev v program. V desetih letih izvajanja promocije programa smo tako v sodelovanju z Zdravstveno vzgojnimi centri/Centri za krepitev zdravja izvedli že 182 večjih dogodkov z napihljivim modelom debelega črevesa v trajanju skupno 219 dni, saj so nekateri dogodki potekali po več dni.

Tabela 2: Število večjih promocij Programa Svit z napihljivim modelom debelega črevesa v zdravstveni regiji Celje, po letih in številu dni izvedenih promocij

Leto	Število dogodkov	Št. dni promocije
2010	2	3
2011	19	19
2012	15	26
2013	22	26
2014	14	14
2015	24	26
2016	25	30
2017	31	38
2018	24	30
2019	6	8
SKUPAJ	182	219

Največ dogodkov smo izvedli v letu 2017.

Tabela 3: Število večjih promocij Programa Svit z napihljivim modelom debelega črevesa, po območjih posameznih zdravstvenih domov v zdravstveni regiji Celje in letih

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	SKUPAJ
ZD Brežice		1	1	1	1	1	1	2	1	1	10
ZD Celje	2	4	5	3	1	2	7	11	6	2	43
ZD Laško		1				1		1			3
ZD Radeče		1	1	1	1	2	2	1	2		11
ZD Mozirje		1		1	1	1			1		5
ZD Sevnica		2		1	3	2	4	1	3	1	17
ZD Slovenske Konjice		1	1	4	1	3	3	2	2	1	18
ZD Šentjur		1	1	3	1	3	2	2	3		16
ZD Šmarje pri Jelšah		6	3	6	4	5	3	8	4	1	40
ZD Velenje		1	2	1		2	2	2	1		11
ZD Žalec			1	1	1	2	1	1	1		8
Skupaj	2	19	15	22	14	24	25	31	24	6	182

Največ dogodkov smo v sodelovanju s koordinatorji programa posameznih zdravstvenih domov izvedli na območjih zdravstvenih domov Celje in Šmarje pri Jelšah.

Promocije programa, obogatene z zdravstveno-vzgojnimi vsebinami, izvajamo ob različnih priložnostih, kot so občinski prazniki, kulturne prireditve, športne prireditve, sejmi, v večjih trgovskih centrih, pred zdravstvenimi domovi, skratka tam, kjer je na enem mestu večje število ljudi.

Slika 42: Promocija Programa Svit v Cinkarni Celje, 12. junij 2013

Promocija programa je na nekaterih dogodkih že tradicionalna, saj jo izvajamo vsako leto. Med te dogodke sodijo sejem Altermed, Mednarodni obrtni sejem Celje, prireditve Razprimo jadra v Žalcu, Dan splavarjenja v Radečah, Dan zdravja v Šentjurju, Dan medicinskih sester in Teden rdečega križa v Sevnici ter dnevi odprtih vrat v zdravstvenih domovih.

Slika 43: Promocija Programa Svit na Mednarodnem obrtnem sejmu v Celju, od 11. do 16. septembra 2018

Posebno pozornost posvečamo občinam z najnižjo odzivnostjo, kjer izvajamo promocijske dejavnosti v sodelovanju z zdravstveno vzgojnimi centri (ZVC) in centri za krepitev zdravja (CKZ) vsako leto. To so Občina Bistrica ob Sotli – na Petrovem Sejmu, Občina Vitanje – na Holceriji, Občina Rogatec ter Občina Dobje – na prireditvi Pokaži, kaj znaš.

Slika 44: Promocija Programa Svit v Bistrici ob Sotli, 26. junij 2011

Poleg večjih promocij programa smo v desetih letih izvedli tudi številne preventivne stojnice, predavanja v podjetjih, organizacijah, društvih in lokalnih skupnostih. Od leta 2019 pa dajemo velik poudarek tudi promocijam Programa Svit z namiznimi modeli debelega črevesa, ki smo jih v letu 2019 z ZVC/CKZ naše regije izvedli kar 90.

Informacije o Programu Svit vsako leto širimo tudi s pomočjo medijev. Na ta način dosežemo večje število prebivalcev naše regije. V desetih letih smo na Območni enoti Celje NIJZ o Svit pripravili 41 sporočil za lokalne in regionalne medije, sodelovali smo v 12-ih intervjujih, 13-ih televizijskih in 8-ih radijskih oddajah. Zelo dobro sodelovanje imamo vzpostavljeno z regionalnimi mediji, redno letno pa sodelujemo z velenjsko televizijo - VTV, Radiem Celje ter Radiem Štajerski Val.

Pomembno vlogo v promociji programa imajo ambasadorji Programa Svit. To so prostovoljci, ki imajo v osebnem življenju izkušnje s programom ali izkušnje z boleznimi na debelem črevesu in danki in so le-te pripravljeni deliti z drugimi. Skozi lastne pozitivne izkušnje in osebne zgodbe motivirajo tudi druge ljudi k udeležbi v presejalni program in skrbi za svoje zdravje. V letih izvajanja programa smo v naši regiji pridobili že šest prostovoljcev, ki so sprejeli vlogo ambasadorjev Programa Svit. To so Samo Podgornik iz Ljubljane, Stanka Drobnak iz Šmarja pri Jelšah, Sonja Punčuh iz Slovenskih Konjic, Ani Koren in Milan Koren iz Velenja ter Alojz Antlej iz Dobja. V promocijske aktivnosti v naši regiji se vključuje tudi ambasadorka Marija Hrvatin iz Krškega.

Slika 45: Druženje z ambasadorji na Svitovem dnevu, Ljubljana, 11. december 2019

Naši ambasadorji svoje izkušnje delijo v okoljih, kjer živijo, delajo in se družijo, ter na raznih promocijskih dogodkih na terenu. Predstavljajo neprecenljivo podporo izvajanju Programa Svit. Med nami so se stkale prijetne vezi.

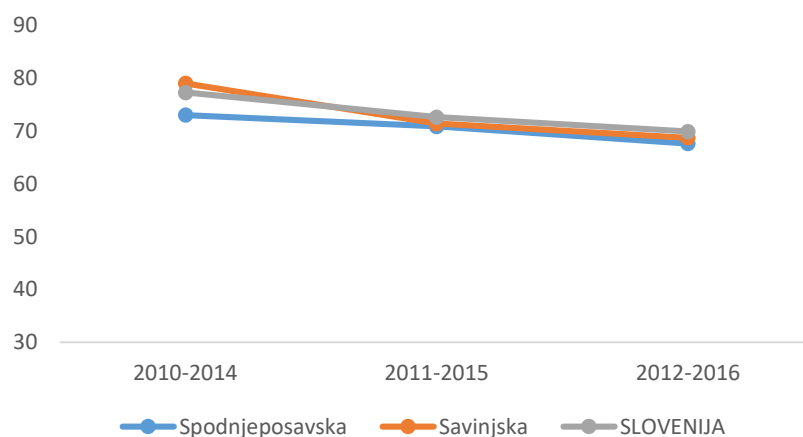
Promocijo Programa Svit podpirajo tudi številni podporniki. V zdravstveni regiji Celje je to Policijska uprava Celje, ki skrbi za ozaveščanje svojih zaposlenih o programu.

Vse podrobnosti o Programu Svit so na voljo na spletni strani Nacionalnega inštituta za javno zdravje www.nijz.si in na spletni strani Programa Svit www.program-svit.si. Informacije so dostopne tudi na telefonski številki Centra Svit **01 62 04 521** in na e-naslovu svit@nijz.si

Posamezniki lahko informacije o Programu Svit dobijo v vseh zdravstvenih domovih v Svitovih kotičkih z gradivi in zloženkami. Vsak zdravstveni dom ima tudi Svitovo kontaktno točko, kjer lahko posamezniku vse informacije o Svit v osebni stiku posreduje diplomirana medicinska sestra. Seznam Svitovih kontaktnih točk je objavljen na spletni strani <https://www.program-svit.si/za-uporabnike/pomoc-uporabnikom/sodelovanje-v-programu/>

5 Obolevnost za rakom debelega črevesa in danke po občinah zdravstvene regije Celje

Vir prikazanih podatkov so vsakoletne publikacije Zdravje v občini, ki jih pripravlja Nacionalni inštitut za javno zdravje. Za prikaz pojavnosti raka smo uporabili incidenčno stopnjo raka debelega črevesa in danke, ki prikazuje povprečno število novih primerov raka debelega črevesja in danke, prijavljenih v Register raka, na 100.000 prebivalcev v opazovanem petletnem obdobju. Izračunana je starostno standardizirana incidenčna stopnja, ki omogoča medsebojno primerjavo populacij z različno starostno strukturo prebivalcev. V občinah z majhnim številom prebivalcev so lahko spremembe v incidenčni stopnji v posameznih obdobjih v večji meri posledica naključja in ni nujno, da odražajo vpliv različnih dejavnikov za nastanek raka. Za bolj zanesljivo oceno trenda upadanja ali povečevanja novih primerov raka je potrebno spremljanje v daljšem časovnem obdobju, kar še bolj velja za občine z manjšim številom prebivalcev.

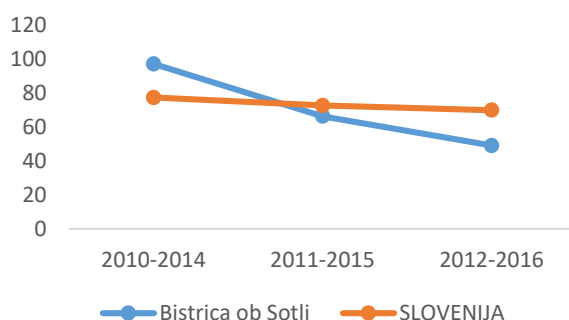

Slika 46: Gibanje petletne povprečne incidenčne stopnje raka debelega črevesa in danke v Savinjski³ in Spodnjeposavski regiji ter Sloveniji v obdobju od 2010 do 2016

Opažamo, da je na nivoju obeh regij in v večini občin prišlo v obdobju od 2010 do 2016 do upada števila novih primerov raka. Del tega upada lahko med drugim pripišemo tudi uspešni implementaciji Programa Sviti.

³ V publikacijah Zdravje v občini podatke prikazujemo po statističnih regijah in ne po zdravstvenih regijah. Savinjska statistična regija ne vključuje občin Bistrica ob Sotli, Radeče, Sevnica in Brežice, ki so vključene v Spodnjeposavsko regijo, zato smo pri gibanju incidence raka debelega črevesa in danke grafično prikazali podatke tudi za Spodnjeposavsko statistično regijo.

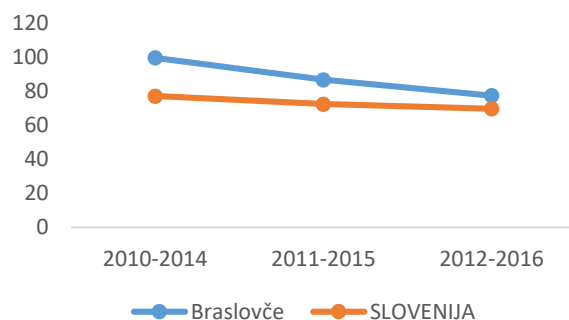
OBČINA BISTRICA OB SOTLI

Slika 47: Gibanje petletne povprečne incidenčne stopnje raka debelega črevesa in danke v obdobju od 2010 do 2016 v Občini Bistrica ob Sotli

V Občini Bistrica ob Sotli v petletnem obdobju od 2012 do 2016 ugotavljamo okoli 50 % upad povprečne incidenčne stopnje raka debelega črevesa in danke v primerjavi s petletnim obdobjem od 2010 do 2014.

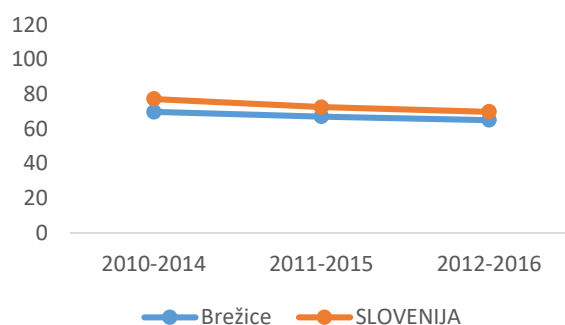
OBČINA BRASLOVČE

Slika 48: Gibanje petletne povprečne incidenčne stopnje raka debelega črevesa in danke v obdobju od 2010 do 2016 v Občini Braslovče

V Občini Braslovče v petletnem obdobju od 2012 do 2016 ugotavljamo okoli 22 % upad povprečne incidenčne stopnje raka debelega črevesa in danke v primerjavi s petletnim obdobjem od 2010 do 2014.

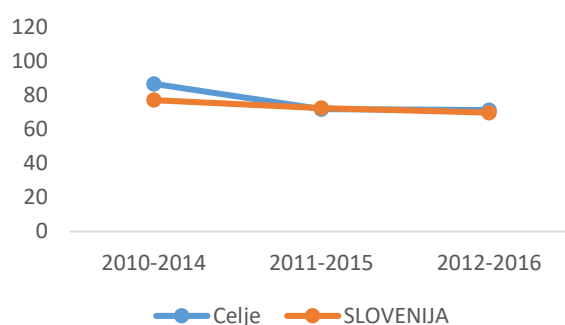
OBČINA BREŽICE

Slika 49: Gibanje petletne povprečne incidenčne stopnje raka debelega črevesa in danke v obdobju od 2010 do 2016 v Občini Brežice

V Občini Brežice v petletnem obdobju od 2012 do 2016 ugotavljamo okoli 7 % upad povprečne incidenčne stopnje raka debelega črevesa in danke v primerjavi s petletnim obdobjem od 2010 do 2014.

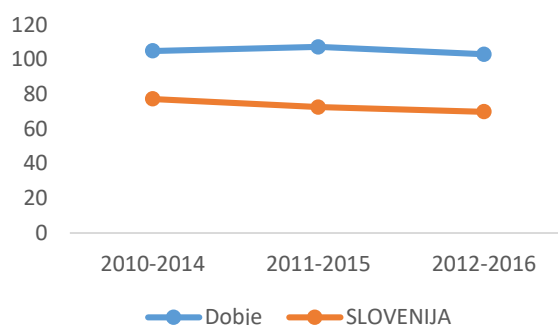
MESTNA OBČINA CELJE

Slika 50: Gibanje petletne povprečne incidenčne stopnje raka debelega črevesa in danke v obdobju od 2010 do 2016 v Mestni občini Celje

V Mestni občini Celje v petletnem obdobju od 2012 do 2016 ugotavljamo okoli 18 % upad povprečne incidenčne stopnje raka debelega črevesa in danke v primerjavi s petletnim obdobjem od 2010 do 2014.

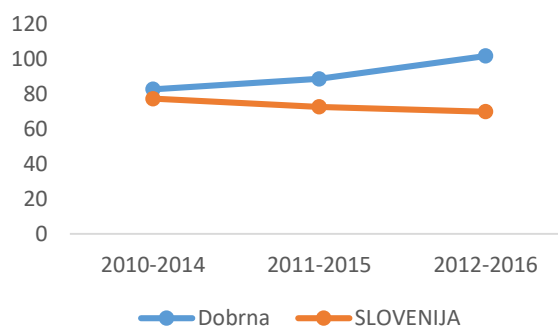
OBČINA DOBJE

Slika 51: Gibanje petletne povprečne incidenčne stopnje raka debelega črevesa in danke v obdobju od 2010 do 2016 v Občini Dobje

V Občini Dobje v petletnem obdobju od 2012 do 2016 ugotavljamo okoli 2 % upad povprečne incidenčne stopnje raka debelega črevesa in danke v primerjavi s petletnim obdobjem od 2010 do 2014.

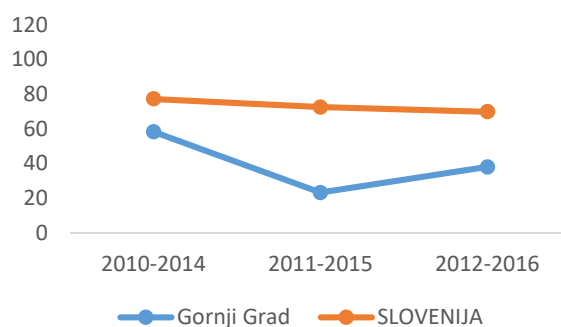
OBČINA DOBRNA

Slika 52: Gibanje petletne povprečne incidenčne stopnje raka debelega črevesa in danke v obdobju od 2010 do 2016 v Občini Dobrna

V Občini Dobrna v petletnem obdobju od 2012 do 2016 ugotavljamo okoli 23 % porast povprečne incidenčne stopnje raka debelega črevesa in danke v primerjavi s petletnim obdobjem od 2010 do 2014.

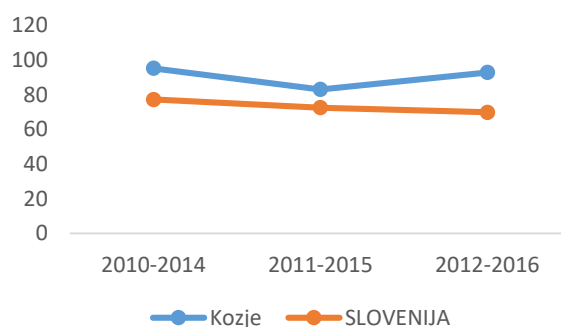
OBČINA GORNJI GRAD

Slika 53: Gibanje petletne povprečne incidenčne stopnje raka debelega črevesa in danke v obdobju od 2010 do 2016 v Občini Gornji Grad

V Občini Gornji Grad v petletnem obdobju od 2012 do 2016 ugotavljamo okoli 35 % upad povprečne incidenčne stopnje raka debelega črevesa in danke v primerjavi s petletnim obdobjem od 2010 do 2014.

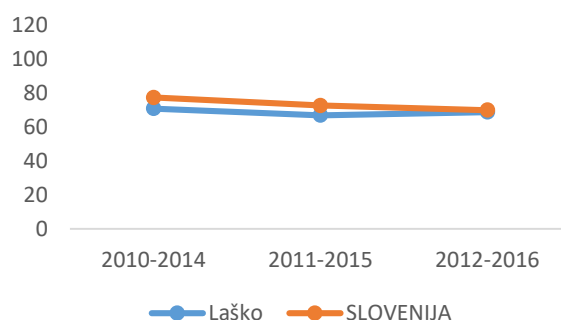
OBČINA KOZJE

Slika 54: Gibanje petletne povprečne incidenčne stopnje raka debelega črevesa in danke v obdobju od 2010 do 2016 v Občini Kozje

V Občini Kozje v petletnem obdobju od 2012 do 2016 ugotavljamo okoli 3 % upad povprečne incidenčne stopnje raka debelega črevesa in danke v primerjavi s petletnim obdobjem od 2010 do 2014.

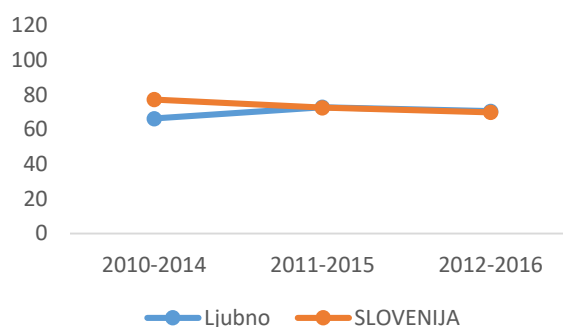
OBČINA LAŠKO

Slika 55: Gibanje petletne povprečne incidenčne stopnje raka debelega črevesa in danke v obdobju od 2010 do 2016 v Občini Laško

V Občini Laško v petletnem obdobju od 2012 do 2016 ugotavljamo okoli 3 % upad povprečne incidenčne stopnje raka debelega črevesa in danke v primerjavi s petletnim obdobjem od 2010 do 2014.

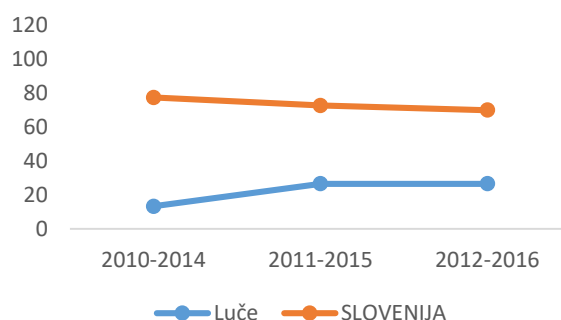
OBČINA LJUBNO

Slika 56: Gibanje petletne povprečne incidenčne stopnje raka debelega črevesa in danke v obdobju od 2010 do 2016 v Občini Ljubno

V Občini Ljubno v petletnem obdobju od 2012 do 2016 ugotavljamo približno 6 % porast povprečne incidenčne stopnje raka debelega črevesa in danke v primerjavi s petletnim obdobjem od 2010 do 2014.

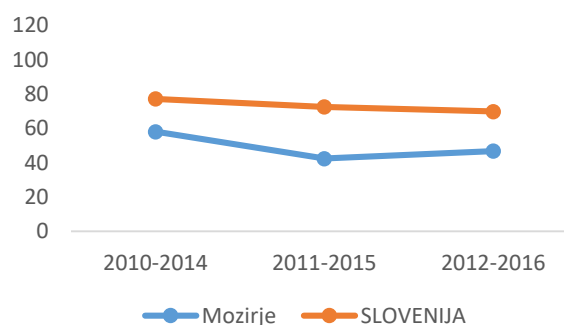
OBČINA LUČE

Slika 57: Gibanje petletne povprečne incidenčne stopnje raka debelega črevesa in danke v obdobju od 2010 do 2016 v Občini Luče

V Občini Luče v petletnem obdobju od 2012 do 2016 ugotavljamo približno dvakratni porast povprečne incidenčne stopnje raka debelega črevesa in danke v primerjavi s petletnim obdobjem od 2010 do 2014.

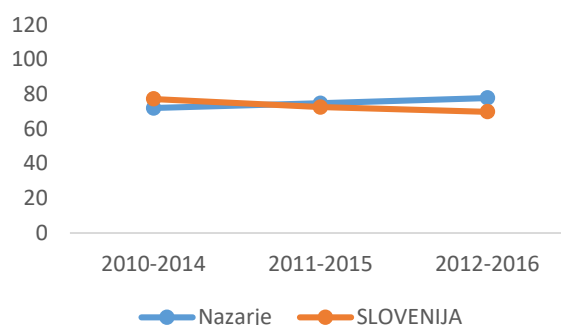
OBČINA MOZIRJE

Slika 58: Gibanje petletne povprečne incidenčne stopnje raka debelega črevesa in danke v obdobju od 2010 do 2016 v Občini Mozirje

V Občini Mozirje v petletnem obdobju od 2012 do 2016 ugotavljamo približno 19 % upad povprečne incidenčne stopnje raka debelega črevesa in danke v primerjavi s petletnim obdobjem od 2010 do 2014.

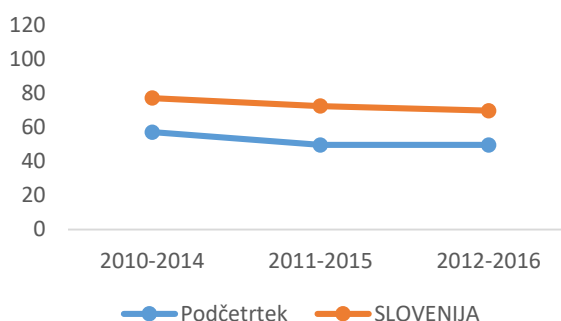
OBČINA NAZARJE

Slika 59: Gibanje petletne povprečne incidenčne stopnje raka debelega črevesa in danke v obdobju od 2010 do 2016 v Občini Nazarje

V Občini Nazarje v petletnem obdobju od 2012 do 2016 ugotavljamo približno 8 % porast povprečne incidenčne stopnje raka debelega črevesa in danke v primerjavi s petletnim obdobjem od 2010 do 2014.

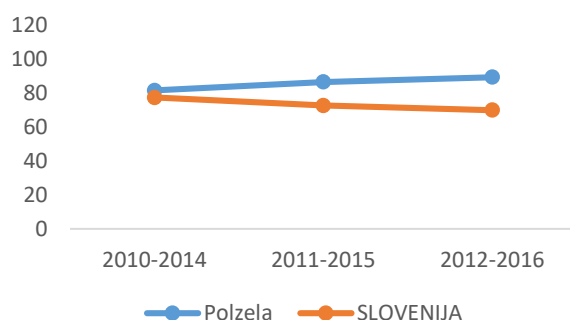
OBČINA PODČETRTEK

Slika 60: Gibanje petletne povprečne incidenčne stopnje raka debelega črevesa in danke v obdobju od 2010 do 2016 v Občini Podčetrtek

V Občini Podčetrtek v petletnem obdobju od 2012 do 2016 ugotavljamo približno 13 % upad povprečne incidenčne stopnje raka debelega črevesa in danke v primerjavi s petletnim obdobjem od 2010 do 2014.

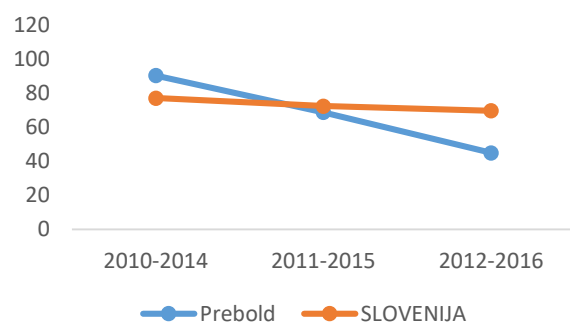
OBČINA POLZELA

Slika 61: Gibanje petletne povprečne incidenčne stopnje raka debelega črevesa in danke v obdobju od 2010 do 2016 v Občini Polzela

V Občini Polzela v petletnem obdobju od 2012 do 2016 ugotavljamo približno 10 % porast povprečne incidenčne stopnje raka debelega črevesa in danke v primerjavi s petletnim obdobjem od 2010 do 2014.

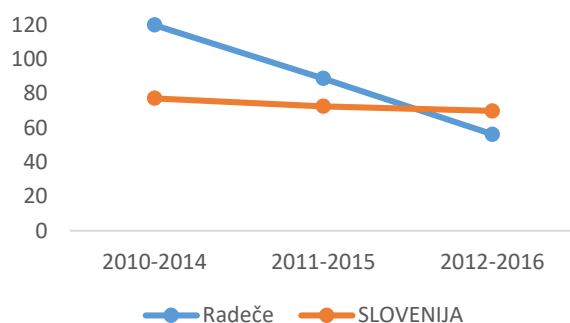
OBČINA PREBOLD

Slika 62: Gibanje petletne povprečne incidenčne stopnje raka debelega črevesa in danke v obdobju od 2010 do 2016 v Občini Prebold

V Občini Prebold v petletnem obdobju od 2012 do 2016 ugotavljamo približno 50 % upad povprečne incidenčne stopnje raka debelega črevesa in danke v primerjavi s petletnim obdobjem od 2010 do 2014.

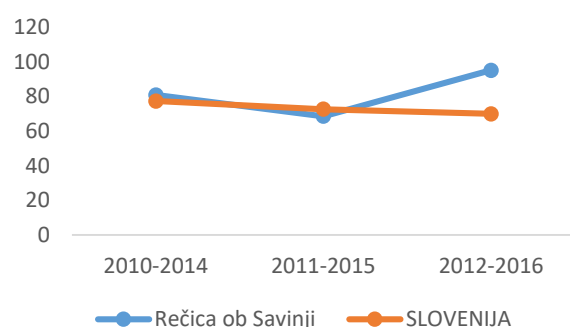
OBČINA RADEČE

Slika 63: Gibanje petletne povprečne incidenčne stopnje raka debelega črevesa in danke v obdobju od 2010 do 2016 v Občini Radeče

V Občini Radeče v petletnem obdobju od 2012 do 2016 ugotavljamo približno 53 % upad povprečne incidenčne stopnje raka debelega črevesa in danke v primerjavi s petletnim obdobjem od 2010 do 2014.

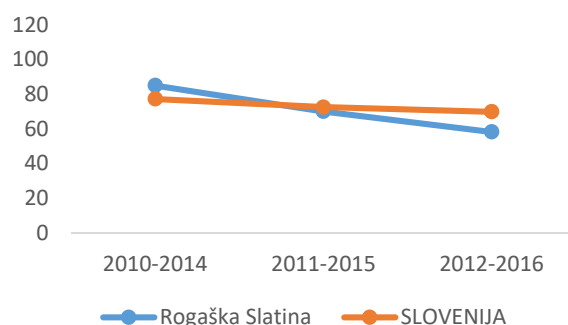
OBČINA REČICA OB SAVINJI

Slika 64: Gibanje petletne povprečne incidenčne stopnje raka debelega črevesa in danke v obdobju od 2010 do 2016 v Občini Rečica ob Savinji

V Občini Rečica ob Savinji v petletnem obdobju od 2012 do 2016 ugotavljamo približno 18 % porast povprečne incidenčne stopnje raka debelega črevesa in danke v primerjavi s petletnim obdobjem od 2010 do 2014.

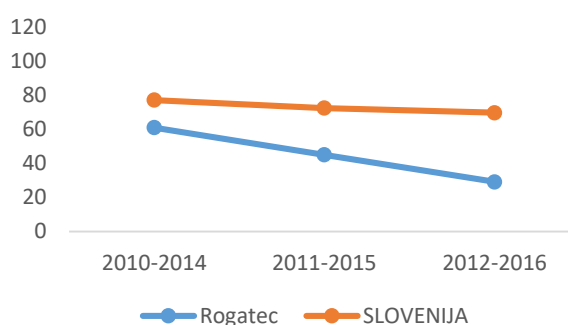
OBČINA ROGAŠKA SLATINA

Slika 65: Gibanje petletne povprečne incidenčne stopnje raka debelega črevesa in danke v obdobju od 2010 do 2016 v Občini Rogaška Slatina

V Občini Rogaška Slatina v petletnem obdobju od 2012 do 2016 ugotavljamo približno 31 % upad povprečne incidenčne stopnje raka debelega črevesa in danke v primerjavi s petletnim obdobjem od 2010 do 2014.

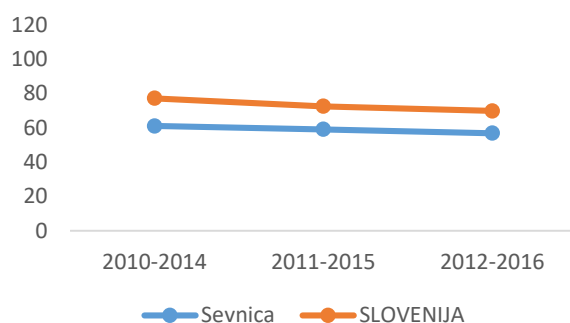
OBČINA ROGATEC

Slika 66: Gibanje petletne povprečne incidenčne stopnje raka debelega črevesa in danke v obdobju od 2010 do 2016 v Občini Rogatec

V Občini Rogatec v petletnem obdobju od 2012 do 2016 ugotavljamo približno 52 % upad povprečne incidenčne stopnje raka debelega črevesa in danke v primerjavi s petletnim obdobjem 2010 do 2014.

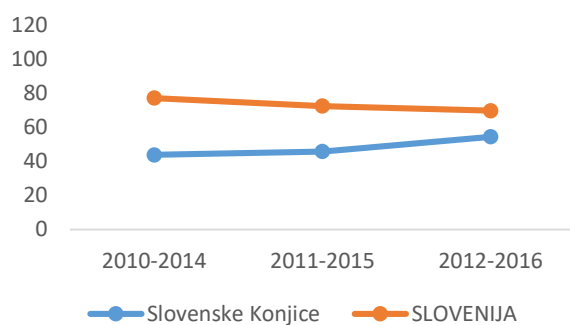
OBČINA SEVNICA

Slika 67: Gibanje petletne povprečne incidenčne stopnje raka debelega črevesa in danke v obdobju od 2010 do 2016 v Občini Sevnica

V Občini Sevnica v petletnem obdobju od 2012 do 2016 ugotavljamo približno 7 % upad povprečne incidenčne stopnje raka debelega črevesa in danke v primerjavi s petletnim obdobjem od 2010 do 2014.

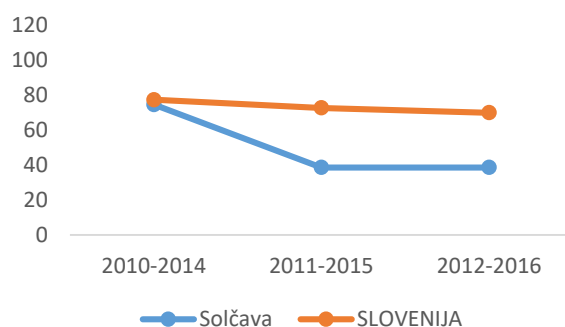
OBČINA SLOVENSKE KONJICE

Slika 68: Gibanje petletne povprečne incidenčne stopnje raka debelega črevesa in danke v obdobju od 2010 do 2016 v Občini Slovenske Konjice

V Občini Slovenske Konjice v petletnem obdobju od 2012 do 2016 ugotavljamo približno 24 % porast povprečne incidenčne stopnje raka debelega črevesa in danke v primerjavi s petletnim obdobjem od 2010 do 2014.

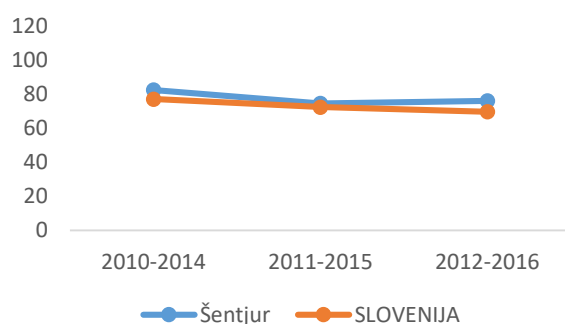
OBČINA SOLČAVA

Slika 69: Gibanje petletne povprečne incidenčne stopnje raka debelega črevesa in danke v obdobju od 2010 do 2016 v Občini Solčava

V Občini Solčava v petletnem obdobju od 2012 do 2016 ugotavljamo približno 48 % upad povprečne incidenčne stopnje raka debelega črevesa in danke v primerjavi s petletnim obdobjem od 2010 do 2014.

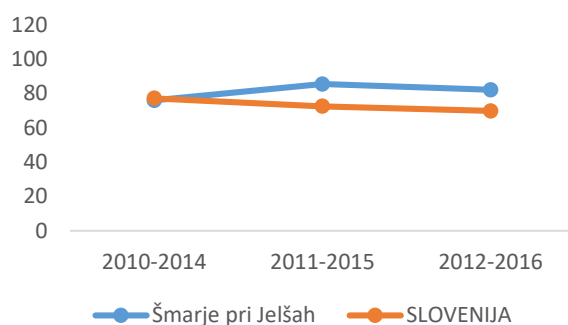
OBČINA ŠENTJUR

Slika 70: Gibanje petletne povprečne incidenčne stopnje raka debelega črevesa in danke v obdobju od 2010 do 2016 v Občini Šentjur

V Občini Šentjur v petletnem obdobju od 2012 do 2016 ugotavljamo približno 8 % upad povprečne incidenčne stopnje raka debelega črevesa in danke v primerjavi s petletnim obdobjem od 2010 do 2014.

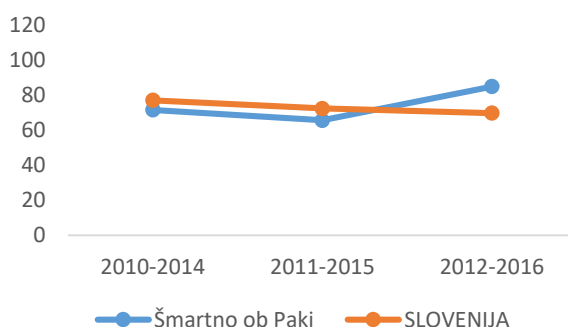
OBČINA ŠMARJE PRI JELŠAH

Slika 71: Gibanje petletne povprečne incidenčne stopnje raka debelega črevesa in danke v obdobju od 2010 do 2016 v Občini Šmarje pri Jelšah

V Občini Šmarje pri Jelšah v petletnem obdobju od 2012 do 2016 ugotavljamo približno 8 % porast povprečne incidenčne stopnje raka debelega črevesa in danke v primerjavi s petletnim obdobjem od 2010 do 2014.

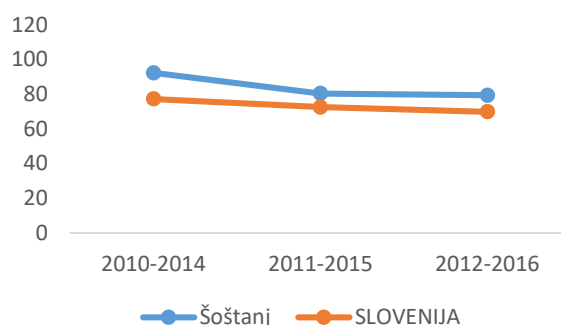
OBČINA ŠMARTNO OB PAKI

Slika 72: Gibanje petletne povprečne incidenčne stopnje raka debelega črevesa in danke v obdobju od 2010 do 2016 v Občini Šmartno ob Paki

V Občini Šmartno ob Paki v petletnem obdobju od 2012 do 2016 ugotavljamo približno 19 % porast povprečne incidenčne stopnje raka debelega črevesa in danke v primerjavi s petletnim obdobjem 2010 do 2014.

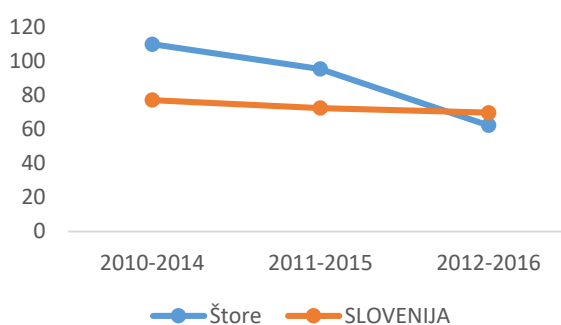
OBČINA ŠOŠTANJ

Slika 73: Gibanje petletne povprečne incidenčne stopnje raka debelega črevesa in danke v obdobju od 2010 do 2016 v Občini Šoštanj

V Občini Šoštanj v petletnem obdobju od 2012 do 2016 ugotavljamo približno 14 % upad povprečne incidenčne stopnje raka debelega črevesa in danke v primerjavi s petletnim obdobjem od 2010 do 2014.

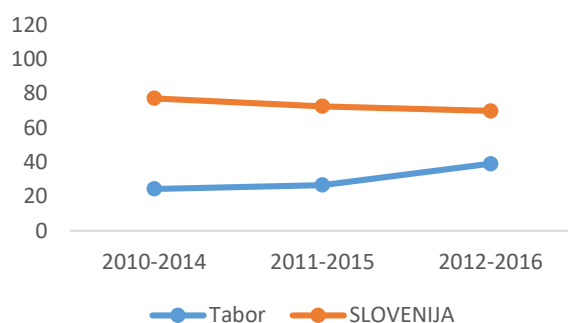
OBČINA ŠTORE

Slika 74: Gibanje petletne povprečne incidenčne stopnje raka debelega črevesa in danke v obdobju od 2010 do 2016 v Občini Štore

V Občini Štore v petletnem obdobju od 2012 do 2016 ugotavljamo približno 43 % upad povprečne incidenčne stopnje raka debelega črevesa in danke v primerjavi s petletnim obdobjem od 2010 do 2014.

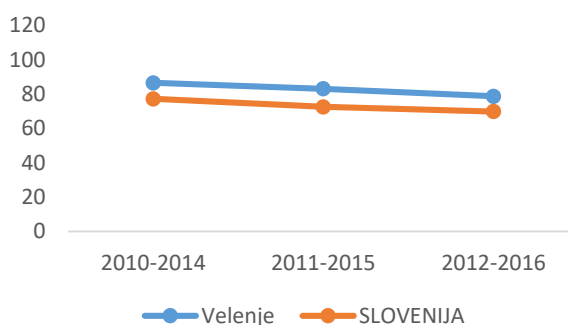
OBČINA TABOR

Slika 75: Gibanje petletne povprečne incidenčne stopnje raka debelega črevesa in danke v obdobju od 2010 do 2016 v Občini Tabor

V Občini Tabor v petletnem obdobju od 2012 do 2016 ugotavljamo približno 60 % porast povprečne incidenčne stopnje raka debelega črevesa in danke v primerjavi s petletnim obdobjem od 2010 do 2014.

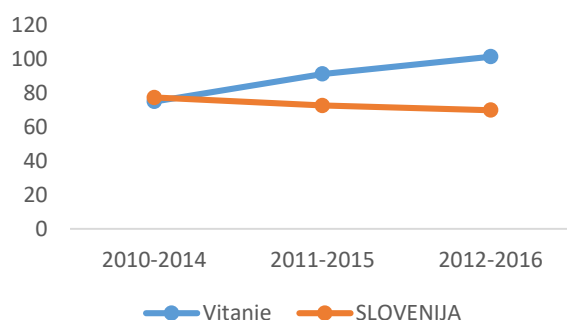
MESTNA OBČINA VELENJE

Slika 76: Gibanje petletne povprečne incidenčne stopnje raka debelega črevesa in danke v obdobju od 2010 do 2016 v Mestni občini Velenje

V Mestni občini Velenje v petletnem obdobju od 2012 do 2016 ugotavljamo približno 9 % upad povprečne incidenčne stopnje raka debelega črevesa in danke v primerjavi s petletnim obdobjem od 2010 do 2014.

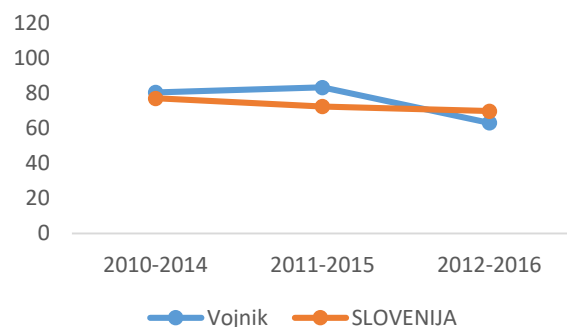
OBČINA VITANJE

Slika 77: Gibanje petletne povprečne incidenčne stopnje raka debelega črevesa in danke v obdobju od 2010 do 2016 v Občini Vitanje

V Občini Vitanje v petletnem obdobju od 2012 do 2016 ugotavljamo približno 35 % porast povprečne incidenčne stopnje raka debelega črevesa in danke v primerjavi s petletnim obdobjem od 2010 do 2014.

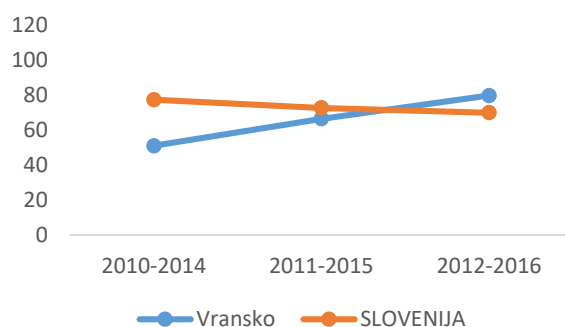
OBČINA VOJNIK

Slika 78: Gibanje petletne povprečne incidenčne stopnje raka debelega črevesa in danke v obdobju od 2010 do 2016 v Občini Vojnik

V Občini Vojnik v petletnem obdobju od 2012 do 2016 ugotavljamo približno 22 % upad povprečne incidenčne stopnje raka debelega črevesa in danke v primerjavi s petletnim obdobjem od 2010 do 2014.

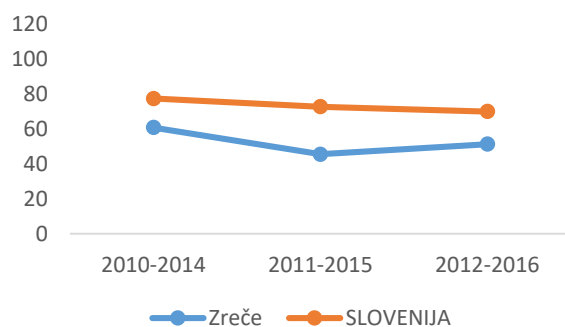
OBČINA VRANSKO

Slika 79: Gibanje petletne povprečne incidenčne stopnje raka debelega črevesa in danke v obdobju od 2010 do 2016 v Občini Vransko

V Občini Vransko v petletnem obdobju od 2012 do 2016 ugotavljamo približno 56 % porast povprečne incidenčne stopnje raka debelega črevesa in danke v primerjavi s petletnim obdobjem 2010 do 2014.

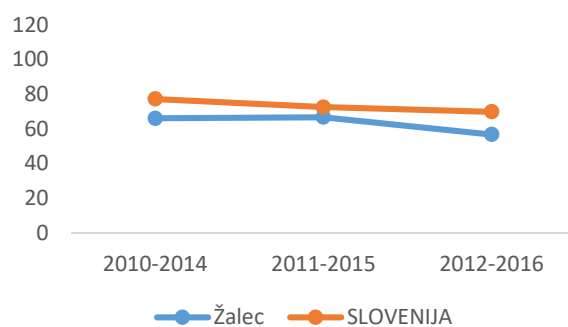
OBČINA ZREČE

Slika 80: Gibanje petletne povprečne incidenčne stopnje raka debelega črevesa in danke v obdobju od 2010 do 2016 v Občini Zreče

V Občini Zreče v petletnem obdobju od 2012 do 2016 ugotavljamo približno 16 % upad povprečne incidenčne stopnje raka debelega črevesa in danke v primerjavi s petletnim obdobjem od 2010 do 2014.

OBČINA ŽALEC

Slika 81: Gibanje petletne povprečne incidenčne stopnje raka debelega črevesa in danke v obdobju od 2010 do 2016 v Občini Žalec

V Občini Žalec v petletnem obdobju od 2012 do 2016 ugotavljamo približno 14 % upad povprečne incidenčne stopnje raka debelega črevesa in danke v primerjavi s petletnim obdobjem od 2010 do 2014.

6 Zaključek in pogled naprej

V desetih letih delovanja je Program Svit dosegel pomembne premike. Strokovno in prizadevno delo vseh vključenih strokovnjakov, predano sodelovanje nevladnih organizacij, podpornikov in ambasadurjev Programa Svit omogoča, da je presejalni Program Svit visoko kakovosten, učinkovit in uporabniku prijazen državni preventivni program. Veliko truda je bilo vloženega v povečevanje enakosti dostopa in čim širše ozaveščenosti ljudi preko številnih komunikacijskih in promocijskih aktivnosti ter prilagoditev izvajanja programa, kar se odraža v vse višji odzivnosti ciljne populacije.

Da program uspešno sledi svojim ciljem, je razvidno iz podatkov Registra raka, kjer že od leta 2011 beležimo upad novih primerov bolezni. Z zadovoljstvom ugotavljamo, da je delež pojavnosti med vsemi raki od leta 2008 padel za 22 %. Spodbuden pa je tudi trend upadanja stopnje umrljivosti v ciljni populaciji pri obeh spolih (3,4). Izmed vseh rakov se je v Sloveniji najbolj povečalo preživetje bolnikov z rakom debelega črevesa in danke, ki je nad povprečjem Evropske unije. Pričakujemo, da se bo preživetje še izboljševalo, kar lahko v veliki meri pripišemo ugodni prognozi raka debelega črevesa ob zgodnjem odkrivanju v programu presejanja (3). Velik napredek je bil dosežen tudi pri izboljšanju kakovosti kolonoskopij in odstranjevanju najdb med samo preiskavo, s čimer je pacientom prihranjen kirurški poseg in dolgotrajno zdravljenje (3).

Med ključnimi izzivi za prihodnost ostaja skupno prizadevanje za povečanje osveščenosti ljudi o priložnosti za ohranitev zdravja in izboljšanje kakovosti življenja, ki jo ponuja Program Svit. Kljub razmeroma dobri odzivnosti bodo aktivnosti še naprej usmerjene k motiviranju vseh vabljenih, ki imajo kakršnekoli zadržke do sodelovanja, da se čimbolj približamo dolgoročnemu cilju vsaj 70 % odzivnosti.

Posebno pozornost bomo v letošnjem letu namenili informiranju ciljne populacije o pomenu rednega sodelovanja v Programu Svit. Delež vabljenih, ki v programu sodelujejo le enkrat ali pa nekaj ciklov izpustijo, preden vnovič sodelujejo, ni zanemarljiv. Redno sodelovanje v programu je bistveno, saj spremembe, ki nastanejo na sluznici črevesa in se kasneje lahko razvijejo v bolezen, ne krvavijo vedno. Prav z rednim sodelovanjem vsaki dve leti lahko preprečimo razvoj bolezni ali jo odkrijemo dovolj zgodaj, ko je zdravljenje lahko uspešnejše.

K uspehu preventivnega programa v veliki meri prispeva usklajeno delovanje izvajalcev in podpornikov v lokalnem okolju s skupno vizijo izboljševanja in ohranjanja zdravja sokrajanov. Naj bodo dosedANJI dosežki navdih za vzajemno sodelovanje deležnikov znotraj lokalnih skupnosti v zdravstveni regiji Celje tudi v prihodnje.

7 Viri

1. Sodelavci Programa Svit. Program Svit – 10 let presejanja raka debelega črevesa in danke v Sloveniji. Ljubljana: Nacionalni inštitut za javno zdravje, 2019.
2. Tepeš B, Kasesnik K, Novak Mlakar D, uredniki. Smernice Programa Svit: slovenske smernice zagotavljanja kakovosti presejanja raka debelega črevesa in danke. Prva izdaja. Ljubljana: Nacionalni inštitut za javno zdravje, 2015.
3. Uspešnih 10 let Programa Svit. Nacionalni inštitut za javno zdravje, 2019. Dostopno na: <https://www.nijz.si/sl/uspesnih-10-let-programa-svit>
4. S sodelovanjem v Programu Svit lahko ohranimo svoje zdravje. Nacionalni inštitut za javno zdravje, 2017. Dostopno na: <https://www.program-svit.si/s-sodelovanjem-v-programu-svit-lahko-ohranimo-svoje-zdravje/>
5. Letna poročila Programa Svit 2011-2019. Nacionalni inštitut za javno zdravje.
6. Zdravje v občini 2016, 2017, 2018, 2019 in 2020. Nacionalni inštitut za javno zdravje. Dostopno na: <http://obcine.nijz.si/>